

Opinia națională

Săptămânal de opinie, informație și idei de larg interes național

Un senior al trecutului românesc

Mihail Kogălniceanu

185 de ani de la naștere

„Dacă grecii au căzut odată sub jugul lui Filip, și în urmă sub jugul romanilor, este pentru că au voit să fie plateani, tebani, ateniani, spartiați și nu heleni; tot așa și strămoșii noștri au vroit să fim ardeleni, munteni, bănațeni, moldoveni și nu români; rareori ei au vroit să se privească între dânzii ca o singură nație; în neunirea lor, dar, trebuie să vedem izvorul tuturor nenorocirilor trecute, a căror urme, încă până astăzi, sunt vii pe pământul nostru. Departe de a fi părtinitorul unui sentiment de ură către celelalte părți a neamului meu, eu privesc ca patria mea, toată acea întindere de loc unde se vorbește românește [...]”

Omul care și-a zidit viața în temeliiile statului românesc modern

Articol de prof.univ.dr. Ion Dodu BĂLAN

Pagina 5

Caragiale
150

Pagina 4

Muzeul satului

Un incendiu care a solidarizat conștiința națională

Pagina 8

Pe marginea sondajului de opinie organizat de ISOP

Apariția muncitorului de prisos

Prof.univ.dr. Nicolae RADU
Decanul Facultății de Sociologie-Psihologie
Director Științific al ISOP

Dacă oamenii Europei preistorice ar fi trebuit să se hrănească exclusiv din vânătoare și pescuit, ei nu ar fi putut depăși, ca număr, câteva milioane, chiar dacă existența lor s-ar fi întins până în zilele noastre. În ceea ce privește orașele, ele ar fi fost de neconceput: cum să se hrănească aglomerări urbane (oricât de mici) din surse atât de nesigure? Agricultură itinerantă și apoi cea stabilă a permis primul salt demografic și apariția orașelor – cetăți pe valea fertilă a marilor fluvii, și intrarea lor în istorie („Istoria începe de la Sumer”). De agricultura stabilă se leagă apariția primelor orașe și a celor de mai târziu, care nici nu erau altceva decât o adunare structurată de oameni, care se ocupau cu agricultura, cu practicarea meșteșugurilor, a comerțului și a organizării și conducerii vieții sociale. Epoca industrială a permis un mare salt demografic, concentrând în orașe mase mari de oameni ocupați cu producția în fabrici, cu construirea și întreținerea căilor de comunicație, cu producerea de unelte capabile să sporească producția agricolă, cu prelucrarea industrială a surplusului etc.

Explozia demografică a dus, în cele din urmă, la apariția megalopolisului. Trăim încă sub zodia lui, dar acestea părăsesc

treptat țările care au ajuns în epoca postindustrială, pentru a se dezvolta în țările aflate în curs de industrializare.

Orașul postcomunist de la noi este într-o situație specială. El a parcurs epoca industrială, dar a ratat – pentru moment – saltul spre cea postindustrială și, din acest motiv, producția lui de mărfuri este slab competitivă. În plan uman, efectele sunt drastice. Muncitorul nostru este prea puțin calificat pentru a produce la nivelul tehnicii de vârf, și mulți din ei sunt trecuți de mult de vârsta școlarizării firești. De unde bani și răgaz istoric necesar? Și ce să faci cu cerințele de căruțe, sape, roabe și alte unelte primitive cerute de satul actual în contextul marilor întreprinderi?

Omul de prisos este, la noi, muncitorul, de care nu mai are nevoie industria, și nu este vorba de un om sau câteva mii, ci de sute de mii, iar șansa relansării întreprinderilor din categoria celor care au caracterizat comunismul în anii '60-'80 întârzie. Desigur, școlile profesionale și gimnaziile continuă să arunce pe piața muncii valuri de tineri, dar ei sunt preluați în meserii prea evolute, când nu intră de la început în categoria șomerilor. Întreprinderile particulare denumite mici și mijlocii, sunt, de regulă, primitive, sub raportul cerințelor umane, și puțin stabile în climatul economic actual. În aceste întreprinderi vor lucra temporar, la negru, cei mai mulți din actualii muncitori, vor fi plătiți prost și nu vor avea perspective profesionale deosebite. Aruncați dintr-un loc în altul, ei vor sfârși

prin a-și forma o conștiință de supraviețuitori, de învățări, de zilieri, de oameni dominați de hazard.

Din perspectiva opusă, deproletarizarea marilor întreprinderi acționează la fel de negativ. Vechii muncitori au devenit țărani, teșhetari, barmani, dughengii, pendulând continuu de la un patron la altul, ajungând rapid la faliment, atunci când încearcă punerea pe picioare a unor mici ateliere.

„Hoardele” de muncitori-țărani, din perioada interbelică, zilieri în veșnică mișcare pentru a găsi ceva de lucru, reapar azi sub forma grupurilor de absolvenți și a muncitorilor disponibilizați – și ei „rătăcitori”, în căutare de lucru, unde se nimereste, inclusiv la cules de câșpuni în Spania, și de „rozinci” în Scoția. Acumularea primitivă de capital din anii '20 și '30 se repetă în prezent. Dar, în condiții tot mai grele. Căci atunci satele evoluau, unele deveneau târguri, orașele se dezvoltau devenind din agraie industriale, din industriale în puternic industrializate. Azi, evoluția este exact opusă: unele orașe puternic industrializate pierd „platformele”, redevenind vechile târguri de odinioară, altele „cad” la nivelul de comune, chiar dacă „pe hârtie” mai sunt considerate localități urbane. Orașele sunt practic decapitate economic. Satele au aceeași soartă prin pierderea marilor întreprinderi agricole (CAP-urile, urmează la rând IAS-urile).

Durerile involuției sunt mai mari decât cele ale evoluției, iar apariția muncitorului de prisos este abisul uman caracteristic postcomunismului. De aceea adevărata definiție a postcomunismului este, sub raport uman, întoarcerea dureroasă spre trecut.

Vezi *Opinia națională* nr. 328

Cercetarea științifică agricolă

O implicare mai activă în spațiul european

Astăzi știința a ajuns să fie a patra putere în stat. Dovadă sunt cele 7 țări superindustrializate, care după cel de al doilea război mondial au facilitat introducerea în producție a rezultatelor cercetărilor științifice proprii sau au cumpărat patente și invenții din alte țări și au ajuns prin industrializare să domine economia mondială.

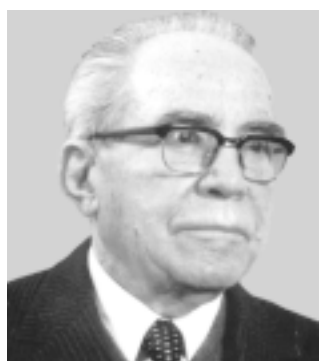
Și la noi în țară, dacă am compara producțiile agricole din anul 1938, considerat ca un an bun, de referință, cu producțiile medii obținute astăzi, se constată că de la 1000 kg/ha boabe producția de grâu sau porumb în 1938, s-a ajuns astăzi la producții medii 2500-3000 kg/ha boabe, aceasta datorându-se introducerii de noi tehnologii, ca rezultat al cercetării științifice.

De curând a avut loc o consfătuire convocată de Ministerul Agriculturii, Alimentației și Pădurilor privind cercetarea științifică în agricultură. S-a prezentat mai mult partea organizatorică a cercetării științifice. Nu s-au prezentat prioritățile în cercetarea științifică din agricultură. S-a subliniat mai mult faptul că unitățile de cercetare din agricultură sunt în primul rând unități de producere de sămânță cu potențial de producție ridicat, material săditor pomicol și viticol, de soiuri raionate de cercetarea științifică și de reproducători de elită.

Cercetarea științifică sistematică în România are o vechime de aproape 75 de ani. În această perioadă cercetarea științifică a rezolvat multe probleme și multe rezultate au fost introduse în practică, ceea ce s-a reflectat în creșterea producției la unitatea de suprafață.

După aproape 75 de ani de cercetare științifică sistematică în agricultură se simte nevoia ca fiecare unitate de cercetare să facă un bilanț al activității care să cuprindă:

- Ce a rezolvat definitiv de la înființarea unității și până în prezent;
- Ce a rezolvat parțial și dacă cercetările merită să fie continuate;
- Care au fost nerealizările unor cercetări începute și abandonate;
- Câte lucrări conținând rezultatele cercetărilor au fost publicate;

care să stea la baza acreditării unității. Pentru că în etapa actuală, importanța cercetării științifice crește, datorită marilor descoperiri în biologie, fiziologie, biochimie, biotehnologie, informatică, precum și a transformărilor social-politice și a schimbării structurii de proprietate.

Cercetarea științifică din agricultură trebuie să răspundă în primul rând sarcinilor pe care le are Ministerul Agriculturii, Alimentației și Pădurilor. Se cer stabilite prioritățile pe domenii de cercetare.

Prof.univ.dr.ing.
David DAVIDESCU,
membru
al Academiei Române

- Ce colaborări interne și internaționale au avut;
- Care este potențialul uman și calificarea lui (doctorate, membrii ai unor academii);
- Care sunt problemele prioritare, de cercetare științifică care trebuie abordate în viitor pe fiecare domeniu de activitate.

Pe baza acestor concluzii, analizate de un colectiv competent, se poate face o clasificare în unități cu activitate: excelentă, foarte bună, bună, satisfăcătoare, clasificare

La rândul său, MAAP poate să propună el însuși teme de cercetare pe care să le scoată la licitație (concurs), ca de exemplu:

- Soiuri (hibridi) și tehnologii pentru obținerea unei producții de 10 t/ha boabe la culturile de cereale;
- Sporirea șeptelului de taurine și ovine prin tehnologii de valorificare superioară a pașistilor din zona montană;
- Strategia conservării, depozitării și folosirii apelor de suprafață și subterane, pe bazine hidrografice, din România;

- Soiuri (hibridi) și tehnologii pentru obținerea de producții de 70 t/ha la tuberculifere și rădăcinoase;

- Program național pentru ridicarea producției medii de lapte pe țară cu 1000 litri pe vacă furajată, în timp de 10 ani, prin însămănări artificiale, folosind tauri de elită cu calități dovedite și prin urmărirea computerizată a descendenților;
- Noi surse de energie pentru agricultură;
- Produse noi pentru combaterea biologică a bolilor și dăunătorilor din culturile agricole;
- Program național pentru protecția și conservarea solului;
- Cercetări pentru creșterea coeficientului de fotosinteză la plantele agricole;

- Studiul patrimoniului național genetic și biologic al speciilor folosite în agricultură;

- Program național pentru conservarea biodiversității speciilor vegetale și animale;
- Program național de integrare a producătorilor agricoli cu industria prelucrătoare;

- Studiul tendințelor de desertificare a unor areale agricole, cauze și tehnologii de combatere a fenomenului.

Temele de cercetare științifică trebuie atribuite unor echipe interdisciplinare, iar îndeplinirea obligațiilor din contractele de cercetări se cer controlate periodic de un organ special și deosebit de calificat.

(Continuare în pag.4)

Aspecte de la Facultatea de Geografie a Universității Spiru Haret

Consultatii pentru studenți

Eficiența economică și echitatea socială în condițiile economiei de piață

Prof.univ.dr. Gheorghe RĂBOACĂ

Cu toate că aparent sunt ireconciliabile, cu conținut și natură diferite, eficiența economică și echitatea socială constituie doi parametri esențiali în definirea unui sistem economic bun. Experiența istorică arată că un sistem economic este bun și viabil în măsura în care el produce cât mai mult posibil și în condiții de eficiență economică ridicată și asigură distribuția acestei producții în conformitate cu principiul echității sociale.

Contribuția și importanța celor doi termeni în definirea performanțelor unui sistem se dezvăluie mai ales dacă ținem seama de funcțiile și rolul lor specifice. Eficiența economică, aparținând producției, reprezintă mijlocul fundamental al sistemului, limita până la care se pot întinde distribuția și consumul. De menționat că și echitatea socială, deși se circumscrie repartiției și în genere laturii sociale a sistemului economic, exercită de asemenea, tot un rol de mijloc asupra acestuia. Deși determinată de producție, repartiția exercită și ea o influență activă asupra producției și eficienței: această incidență este largă, în sensul că rolul său activ poate fi stimulat, deci pozitiv, după cum în alte cazuri poate fi negativ, de frână a producției și eficienței economice.

În practică, însă, corelația eficienței economice cu echitatea socială se dovedește încă și astăzi o problemă controversată și, mai ales, complexă și nerezoalvă. Deși importanța acestei corelații, în teorie, este larg recunoscută de orice cetățean, în practică orice corectare a inechităților și armonizarea cu eficiența economică includ uneori rezistențe nebanuite.

Buna împletire a eficienței cu echitatea generează armonizarea progresului economic cu progresul social, după cum erorile care se săvârșesc în acest domeniu generează convulsii, bulversarea ordinii sociale, micșorarea performanțelor economice ale sistemului, mergând până la incapacitatea acestuia de a face față cerințelor dezvoltării durabile.

Cazul Japoniei și, mai ales, al Germaniei, pentru a ne opri doar la aceste două exemple, demonstrează importanța deosebită a care s-a acordat, în mai multe momente ale organizării acestor țări pe baze moderne, armonizării cerințelor eficienței economice cu cele ale echității sociale. De altfel, sistemul economic capitalist s-a dovedit capabil să armonizeze mai bine cerințele sociale cu eficiența producției, asigurând condiții de depășire a crizelor sociale și economice, corelații mai bune între progresul economic și progresul social.

Elocvente sunt, poate, mai ales, erorile săvârșite de fostele țări socialiste, inclusiv România, în armonizarea eficienței economice cu echitatea socială. Având ca trăsături dominante conducerea centralizată, sufocarea inițiativei și a capacității de creație a membrilor societății prin tot felul de formule egalizatoare și nivelatoare, începând cu proprietatea socialistă unică și terminând cu omogenizarea veniturilor s-a ajuns inevitabil, la afectarea gravă a eficienței economice.

Încercarea de substituiri a eficienței economice cu o rată înaltă de acumulare era unica soluție pentru menținerea unui ritm alert de creștere economică. Însă tensiunile sociale n-au întârziat să apară, afirmându-se chiar în sfera satisfacerii nevoilor, care a devenit posibilă la nivel minim și nu la unul maxim, așa cum era predicția Legii economice fundamentale a acelei societăți. Modul de concepere și aplicare a echității în repartie a afectat grav eficiența economică și de aici atât posibilitățile extinderii producției, cât și, firește, însăși finalitatea sistemului.

Practica economică de astăzi arată însă că nici sistemul economic către care România tranzitează nu este scutit de erori în aplicarea echității sociale, în armonizarea acesteia cu eficiența economică. Dimpotrivă, problema ce face obiectul studiului de față, prin neajunsurile și erorile pe care le include este departe de a fi ieșit din actualitate și de a asigura dezvoltarea durabilă: societatea se polarizează tot mai mult, sărăcia și excluderea socială capătă dimensiuni care micșorează conținut functionalitatea economică a sistemului, securitatea și liniștea publică¹.

Referindu-se la aceste realități perpetue și la unele tendințe mai noi, profesorul francez Michel Didier subliniază că „riscul apariției unei societăți mai dure, mai conflictuale, mai inegale ne amenință în mod serios. Societatea contemporană este sfâșiată între economie și social; dacă nu se va progresa pe calea dreptății sociale, se accentuează constrângerea, vor apare efecte perverse, reacții de repliere, economia nu va putea funcționa normal, ea va suferi și noi toți o dată cu ea”².

În România, în condițiile tranziției, erorile împletirii eficienței economice cu echitatea socială au condus la eșecuri ale economiei de piață înainte ca aceasta să-și dovedească virtuțile.

Iată, așadar, sursele interesului larg pentru o analiză mult mai cuprinzătoare și aprofundată a problemelor armonizării echității sociale cu eficiența economică, decât este posibil în prezentul studiu.

Conținutul și natura eficienței economice și echității sociale

Eficiența economică este un fenomen rezultativ, cu apartenență clară la sfera economiei. În schimb, echitatea socială este un fenomen socio-psihologic care, aplicat repartiției, un alt fenomen economic, umează să favorizeze și să stimuleze producția, eficiența economică într-un înalt grad, durabil.

Natura diferită a acestor două concepte nu este un argument pentru separarea și izolarea lor, atâtă timp cât ele sunt două fațete ale aceleiași realități, în relații de dependență și interdependență.

Soluționarea acestei probleme după criteriul decisiv al nevoilor practicii și nu după vreo doctrină oarecare este hotărâtoare pentru înfăptuirea unei societăți democratice, partenariale, durabile.

Eficiența economică este un fenomen complex care poate fi exprimat sub forme foarte diferite. Oricare ar fi însă formele de exprimare, esența lor este întotdeauna aceeași: o diferență sau un raport între efectul economic și efortul economic. Cu cât diferența sau raportul dintre acești termeni este mai mare, cu atât eficiența economică, gradul de profitabilitate sau rodnicia efortului făcut sunt mai mari. În consecință, eficiența economică este termenul cheie al producției și al sistemului economic în ansamblu: de mărimea eficienței economice depind posibilitățile de extindere a producției și a consumului. Orice societate care nu-și asigură premisele unei înalte eficiențe economice nu poate extinde sau menține nici producția și cu atât mai puțin consumul, nivelul general de trai.

Eficiența economică este, deci, coordonata principală a sistemului economic, astfel că nici o alegere nici o opțiune nu se pot face în afara acestui criteriu, fără a se diminua capacitatea de competiție, nivelul producției și al consumului, apariția unor mari tensiuni, declinul economic și social.

Economiștii recunosc, în unanimitate, că eficiența economică este determinată de o infinitate de factori, materiali, tehnologici, umani, între care și cei sociopsihologici. Cu toate acestea, unii economiști, între care și Alfred Marshal, separă socialul în ansamblu de economic, considerându-l o externalitate a pieței. Profesorul francez Bernard Guerrien, referindu-se la originea dotărilor membrilor societății cu diverse bunuri și măsura în care repartiția acestora are un caracter mai mult sau mai puțin just, arată: „Pentru neoclasicii, răspunsurile la astfel de întrebări nu trebuie date de economiști, ci ele aparțin mai degrabă domeniilor politicii sau moralei. Economistul trebuie să considere dotările inițiale sau orice stare realizată ca un dat și să procedeze la comparații cu alte stări realizabile, fără a trebui să introducă vreo noțiune, oricare ar fi ea, de dreptate socială”³.

Remarcăm, însă, că autorul citat nu negă totuși necesitatea considerării echității sociale cel puțin ca factor al moralei, ca stimul vom spune noi, precum și în actual decențial politic. Alți economiști, chiar dacă îi acordă un rol mai puțin însemnat, situează echitatea socială alături de eficiența economică, în rândul marilor concepte moștenite în teoria economică⁴.

În schimb, profesorul american John Galbraith, punându-și întrebări foarte actuale, ca, de exemplu, care este natura societății perfecte în contextul larg al istoriei și cum poate fi construit un viitor mai sigur și mai bun pentru toată lumea, răspunde că „fiecăre cetățean trebuie să se bucure de libertăți individuale, de bunăstare, de egalitate rasială și etnică, de șansa unei existențe care să-i ofere satisfacții”, precum și că „trebuie recunoscut că nimic nu negă atât de clar libertățile individuale, precum lipsa de bani. Sau le dimensionează până dispar în totalitate... Aceste motivații pecuniare sunt determinante”. Și, mai departe, se afirmă cu claritate că „numai prin astfel de mijloace poate fi păstrată o decență și o preocupare în plan social, poate fi apărată democrația”⁵.

Echitatea socială, deși are o pronunțată natură socio-psihologică, exercită o influență puternică asupra eficienței economice; unele studii mai vechi apreciază că circa 50% din creșterea productivității muncii este determinată de factorii socio-psihologici. Această influență poate atinge astăzi proporții și mai mari în condițiile creșterii rolului muncii intelectuale, de creație și de inovare.

Oricât ar părea de surprinzător, echitatea socială este diferit definită și abordată în literatura de specialitate. În unele cazuri, echitatea este

identificată cu egalitatea, în timp ce în altele se subliniază un conținut mai complex, de egalitate-inegalitate.

Astfel, echitatea este considerată „o tratare egală, nediscriminatorie și nesubiectivă a celorlalți prin aplicarea normelor și regulilor existente. Echitatea se referă deci la o egalitate în fața drepturilor și datoritiilor, a normelor”⁶.

Accentul pus pe egalitate apare în bună măsură îndreptățit, dacă ținem seama că oamenii se nasc liberi și egali; totuși, aceasta nu ne împiedică să observăm că, în multe cazuri, egalitatea de fapt nu coincide cu egalitatea de drept. În ansamblu, însă, egalitatea civilă și egalitatea politică sunt asigurate, pe cât timp egalitatea economică și egalitatea socială nu sunt asigurate. În consecință, apare limpede că elucidarea conceptului de echitate socială presupune înțelegerea relațiilor umane, mai ales în condiții de inegalitate.

Cunoașterea inegalităților este absolut necesară. Nu orice diferențe sunt inegalități; într-adevăr, pentru unele diferențe (fizice) nu se pune problema corectării sau eliminării; alte diferențe sunt nedrepte, inechitabile și se cer eliminate sau corectate; în fine, alte diferențe sunt drepte, echitabile și se cer protejate.

Modele practice de împletire a echității sociale cu eficiența economică

În practica economică mondială contemporană sunt cunoscute două modele de referință în ce privește împletirea echității cu eficiența economică: modelul socialist și modelul economiei de piață (capitalist).

Modelul socialist se caracterizează, în principal, prin tendința de egalizare și uniformizare a membrilor societății sau următoarele aspecte:

- ca poziție față de mijloacele de producție; dominația absolută a proprietății socialiste, de grup și de stat, cu tendința de extindere continuă a acesteia din urmă;
- ca nivel de școlarizare, prin generalizarea forțată a învățământului general și liceal;
- ca nivel de venituri din muncă și îndeosebi de venituri totale (din fondurile sociale de consum), pornindu-se de la presupusa tendință de omogenizare a membrilor societății sub aspectul proprietății, al poziției față de aceasta, sub aspectul nivelului de școlarizare, sub aspectul răspunderii așa-zis crescând și egale decurgând din calitatea fiecărui membru al societății de participant la conducerea economică și a societății în ansamblu;
- caracteristicile menționate și conducerea centralizată a economiei au determinat estomparea sau chiar anulara posibilităților de inițiativă a maselor, diminuarea capacității de creație, interesul redus de inovare și performanță al oamenilor;
- eficiența economică a înregistrat niveluri scăzute și evoluții decrescătoare, incapabile să susțină creșterea producției și a nivelului de trai al populației;
- pentru menținerea unui ritm susținut de creștere economică, în absența unei eficiențe economice corespunzătoare, a fost nevoie să se

Direcții și politici de armonizare

apeleze permanent la cote înalte și desoari crescânde de acumulare și de investiții, afectându-se grav nivelul general de trai al populației;

- modelul socialist de împletire a echității socialiste cu eficiența economică a suferit un eșec total, prăbușindu-se, pe de o parte, datorită subiectivismului în conceperea și aplicarea echității socialiste, iar pe de altă parte, pentru că pe astfel de baze „inechitabile” eficiența economică era necorespunzătoare nevoilor; sistemul și-a dovedit lipsa de viabilitate, incapacitatea asigurării unei dezvoltări durabile.

Modelul de piață

Întemeindu-se pe proprietatea privată și pe tendința absolutizării acesteia, modelul de piață se caracterizează prin:

- diferențierea puternică și polarizarea crescândă a membrilor societății; un număr restrâns de oameni deține ponderi crescând din avuția națională;
- valorile materiale se distribuie de către piață, în timp ce valorile sociale, inclusiv drepturile, se precizează-zăș în legi, în timp ce drepturile se distribuie egal, nu depind de merite sau de eforturi, bunurile materiale se distribuie pe bază de merite, după eforturi și privilegii, sau diverse erori de apreciere;
- se pretinde ca mecanismele de piață, adică „mâna invizibilă” să ofere fiecărui individ ceea ce merită, că remunerația este egală cu contribuția; această credință a unoră că, în toate cazurile, avem de-a face cu o echitate socială este considerată greșită. Astfel, A.M. Okun, în cartea sa „*Egalitatea v.s. eficacitate*”, examinează obiecțiile împotriva credinței că întotdeauna remunerația reflectă contribuția;
- piața lasă în afara posibilității de a trăi, categorii întregi de populație – copii, tineri în curs de formare a aptitudinilor de muncă; bătrâni, în curs de a părăsi sau au părăsit piața muncii; șomerii, eliminați mai mult sau mai puțin temporar din muncă (involutar inactivi). Toate aceste exemple și altele arată că *venitul personal determinat exclusiv de piață este un criteriu ce nu poate fi aplicat unei societăți care este de fapt construită pe realități mult mai complexe*;
- piața este foarte imperfectă pentru că fiecare individ, fie el patron, fie angajat sau cetățean intră într-o corporație pentru a smulge avantaje suplimentare față de propria sa contribuție;
- diferențele determinate de piață sunt sursă de inegalitate și mizerie, de marginalizare și excludere pentru cei trimiși în șomaj;
- pentru a atenua întrucâtva această nedreptate (inechitate), statul își asumă obligația să acorde indemnizații de șomaj;
- sansele șomerilor, în condițiile mecanismelor pieței, sunt inegale în înfruntarea dificultăților existenței;
- remuneraerea bănească și echitatea nu fac totdeauna casă bună, uneori opoziția lor este ireconciliabilă;
- întrucât piața creează inegalități excesive, bogații sunt tot mai bogați, iar săracii sunt tot mai săraci, societatea fiind grav amenințată. Pentru supraviețuire este necesar ca statul să caute un nou echilibru cu ajutorul echității, al justiției sociale.

Modelul de piață, cu toate caracteristicile arătate, se menține în funcțiune pentru că:

- cetățenii nu vor să plătească prețul egalizării globale, așa cum au stat lucrurile în cazul modelului socialist falimentat;
- deși fiecare cetățean își realizează interesul personal, totuși, acesta ajunge să se situeze într-o concordanță cu interesul general;
- în perioada crizelor, modelul de piață s-a dovedit adaptabil, eliminându-se, cel puțin pentru o perioadă, riscul unui eșec de proporții;
- piața, în calitate de componentă decisivă a modelului, și echitatea socială nu se exclud, în mod imperios; unele extinderi de drepturi care au avut loc în timp nu au condus neapărat la condamnarea modelului și nici la o scădere alarmantă a eficienței economice a pieței;
- deși n-a servit întotdeauna libertății, proprietatea privată rămâne una din puținele bariere care împiedică tendințele imanente guvernelor de a încălca inițiativa, drepturile, viața și libertățile indivizilor;
- libera inițiativă și piața, deși sunt generatoare de noi inegalități, unele inacceptabile, altele firești, totuși, modelul pe ansamblu este creator de eficiență, de bogăție;
- dacă inegalitățile sunt limitate prea mult, există pericolul ca bogăția realizată (eficiența) să fie mai mică, în așa fel încât toată lumea pierde;
- statul democratic trebuie să intervină pentru a realiza un echilibru între libertățile individuale, dreptatea socială și eficiența economică; această corectare a inegalităților se face prin organizarea asistenței sociale la un nivel acceptabil și compatibil cu alte cerințe și obiective, precum și a unor redistribuiri de venituri;
- echilibrul optim între eficiența economică și echitatea socială este o problemă care se cere realizată nu doar ex-post, ci și prin încercarea de alocare de resurse care să prevină starea de precaritate și de excludere socială⁷;
- armonizarea echității sociale cu eficiența economică este o problemă ce se cere rezolvată în funcție și de condițiile concrete ale fiecărei țări, pentru a se putea spera în asigurarea dezvoltării durabile a societății de astăzi.

Conceptii teoretice asupra armonizării echității sociale cu eficiența economică

Conceptia neoclasică se întemeiază pe 3 principii:

- indivizii sunt atomi identici ai societății, care nu pot fi abordați la nivel de grup;
 - individul este o ființă rațională care știe să-și stabilească obiectivele, restricțiile și să-și procure satisfacțiile;
 - fiecare individ își urmează interesul personal, fără a se preocupa de alții. Mai mult, acestui model de abordare a problemei i se poate asocia, în concepția liberală, noțiunea de utilitarism, conform căreia individul caută maximum de rezultat (plăcere), limitând pierderile și eforturile.
- Cu alte cuvinte, individul se comportă în termeni eficienței maxime, fără amestecul vreunui concept de echitate, justiție sau dreptate socială. În această viziune, căutarea interesului personal nu este un obstacol în calea realizării bunăstării societății, ci chiar încercarea fiecăruia de a realiza a interesului general. Aceasta este faimoasa „mână invizibilă” a pieței, care demonstrează existența unei ordini economice și sociale spontane, naturale, bazate pe interesul personal al indivizilor. De aici respingerea de către gândirea liberală a oricărei intervenții a statului în sfera economiei și încrederei absolute în virtuțile lui. În ce privește protecția, concepția neoclasică socotește că familia este aceea care asigură solidaritatea intergenerațională. Riscurile generate de piață sunt acoperite de fiecare individ prin economisire din precauție, asigurări private; în fine, pentru cei mai săraci revine bisericii să asigure o asistență caritabilă.

Gândirea reformată a noilor liberali se distinge prin aceea că:

- apară în continuare dezvoltarea responsabilităților individuale, considerându-se că, în acest fel, se evită efectele perverse;
- include și o idee de recunoaștere a fenomenului social; în speță, ea recunoaște că piața, capitalismul generează injustiții sociale împotriva cărora trebuie să se lupte;
- statul poate să-și organizeze o politică socială, dar acesta trebuie să asocieze progresul social la eficacitatea economică înaltă a capitalismului. Analiza lui J.S. Mill prefigurează politica socială a noilor liberali, astfel: – justiția socială nu se opune nici capitalismului, nici pieței și nici competitivității economice;
- justiția socială nu trebuie să caute o egalizare absolută care ar fi păguboasă (deztruoașă), ci un echilibru bun între justiția socială și eficacitatea economică, eliminându-se inegalitățile injuste⁸;

Coordonate ale politicii de armonizare a echității sociale cu eficiența economică

În epoca contemporană, o societate este democratică și, deci, cu șanse de afirmare și de dezvoltare durabilă, dacă asigură realizarea drepturilor fundamentale ale omului.

Acest obiectiv cu caracter imperativ, recunoscut unanim la scară internațională, poate fi realizat, dacă se asigură împletirea echității sociale cu eficiența economică.

Armonizarea echității sociale cu eficiența economică este însă un proces delicat și complex ce poate fi soluționat în măsura în care, în

organizarea și construcția instituțională a statului, se ține seama de un ansamblu de principii și cerințe.

Principii de bază ale împletirii echității cu eficiență economică

Experiența istorică îndelungată pune în evidență principii esențiale, ca de pildă:

- împletirea echității sociale cu eficiența economică se cere realizată în orice condiții de evoluție economică; evident, în raport cu condițiile concrete, specifice avântului sau declinului economic;
- într-o societate democratică, nimeni nu poate fi lăsat de o parte; este necesară asigurarea accesului tuturor membrilor societății, fără deosebire, la o existență multumitoare pentru fiecare;
- șansa de integrare în societate, care se oferă tuturor membrilor acesteia, trebuie companiată în mod obligatoriu de asigurarea promovării tuturor, în funcție de posibilitățile și aspirațiile fiecăruia; fără această condiție, eficiența economică poate fi grav afectată;
- asigurarea de oportunități economice pentru toți membrii societății se cere însoțită de recunoașterea rezultatelor personale obținute și combaterea, în acest scop, a tuturor factorilor care le estompează sau limitează. Numai astfel se pot armoniza oportunitățile tuturor cu aspirațiile și programele viitoare ale fiecăruia;
- recunoscând meritele personale și, deci, incompatibilitatea unei remunerații egalizatoare sau nivelatoare a cetățenilor, societatea nu poate totuși să accepte unele surse de venituri (nemeritate):

- câștigurile din exploatarea prin regulim de monopoluri;
- câștigurile obținute prin deturmarea unor fonduri de economii și împrumuturi garantate cu polie și ipotecii imobiliare;
- câștigurile din lipsă de loialitate; vânzarea de informații din interiorul firmei;
- câștigurile corporațiilor care achiziționează acțiunile altor corporații;
- câștigurile funcționarilor cumpărați, când părăsesc o societate comercială;
- câștigurile supradimensionate ale directorilor de corporații;
- câștigurile obținute din vânzarea produselor contrafăcute;
- îmbogățirea membrilor societății, în condițiile economiei capitaliste este compatibilă cu principiile echității sociale, dacă nu generează costuri sociale și costuri ale mediului ambiant;
- combaterea rupeii periculoase a societății în puțini bogați și foarte mulți săraci, împiedicarea creșterii sărăciei și polarizării sociale pot fi realizate în bună măsură pe baza aplicării principiului împozitării progresive;
- remunerația după merite nu poate fi aplicabilă tuturor membrilor societății, cum ar fi persoane vârstnice; mame singure și cu copii minori; handicapați fizici și psihici; persoane cu slujbe temporare. Această împrejurare obiectivă reclamă sprijinirea categoriilor defavorizate din resurse constituite special;

- pensionarii sunt o categorie defavorizată a cărora li se recunosc meritele personale din trecut; în consecință, venitul lor trebuie să fie îndestulător și sigur, protejat, în condiții de inflație indexat și actualizat;
- este necesară ținerea în frâu a inflației; mișcarea liberă a prețurilor este devastatoare pentru încercarea de armonizare a echității cu eficiența economică; agenții economici se dezinteresează de investiții, de creșterea producției și a locurilor de muncă; cetățenii de rând și, în special, cei săraci își văd amputate veniturile și puterea de cumpărare; unii dintre aceștia pot beneficia de indexare (salarii, pensionarii), dar alții nu au acest privilegiu (țărani, liberi profesioniști ș.a.);
- asigurarea unui ritm constant, continuu de creștere economică este condiția ideală a împletirii echității sociale cu eficiența economică; în aceste condiții, se creează mai multe locuri de muncă și oportunități de câștig, precum și combaterea preferințelor unora pentru inactivitate și protecție socială.

Economia pe piață singură nu poate realiza aceste principii; ea conduce dimpotrivă la distribuție inechitabilă și nefuncțională a veniturilor; o mare parte a veniturilor depășește veniturile meritate; în consecință, se acumulează o bogăție care își are izvorul în venituri nemeritate. Mai mult, analizele recente arată că mecanismele pieței realizează o distribuție din ce în ce mai inegală, mai inechitabilă și din ce în ce ami puțin funcțională.

Consecințele imediate ale acestor tendințe sunt, în principal, două: – sentimentele largi de nedreptate și de inechitate devin o frână tot mai puternică în calea eficienței economice și în dezvoltarea economiei; – economia de piață poate să contribuie la împletirea echității sociale cu eficiența economică numai în condițiile combinării armonioase a acțiunii pieței cu statul.

Economia socială de piață – un model practic de armonizare a echității sociale cu eficiență economică?

- Economia socială de piață este un model de referință, pe care viitorul societății omenșei se poate sprijini cu certitudine; el se întemeiază, pe de o parte, pe libertatea pieței, pe de altă parte, pe ordinea și armonia socială;
- socialul, în acest model al economiei sociale de piață, exprimă obiectivele necesare realizării echității, adică a unei asemenea armonii de interese, opțiuni și categorii sociale care să pună în valoare puterea coeziunii sociale, capacitatea acesteia de a da un impuls dezvoltării, progresului economic și social;

– realizarea armonizării sociale și economice în cadrul modelului nu se face automat, spontan de către „mâna invizibilă” a pieței, de către forțele cererii și ofertei, ci cu ajutorul puterii publice. Statul este acela care urmărește atingerea obiectivelor și componentelor consensului social;

– în cadrul consensului social, factorul uman – munca, cetățeanul – este primordial; în acesta se includ persoane, obiective și măsuri; consensul social este o ordine socială, un mod de organizare și acțiune prin care se asigură coerența termenelor, responsabilităților și avantajelor ce se răsfrâng asupra agenților economici, asupra forțelor economice și sociale;

– în economia socială de piață, rolul predominant al forțelor pieței nu este diminuat, economia funcționând pe baza concurenței. Statul, prin consensul social, conceput și realizat prin parteneriat și concertare, nu face altceva decât să integreze echitatea socială forțelor pieței, în scopul de întări și mai mult eficiența acesteia;

– intervenția puterii publice vizând integrarea echității sociale în forțele pieței se face prin îmbunătățirea formelor de organizare, de gestionare și conducere la nivel microeconomic (inclusiv prin codexie și cogestiuine), prin folosirea tuturor instrumentelor care pot influența cererea și oferta (bancare, financiare etc.);

– economia socială de piață – promovată în Germania și ulterior, și în alte țări nord-europene – a sporit rolul profitului, inclusiv pe termen lung, a introdus influența ecologică în determinarea eficienței economice, a asigurat armonizarea intereselor individuale cu cele colective și generale, respectarea drepturilor sociale ale angajaților și cetățenilor, valorificarea influenței puternice a acestui model în sporirea eficienței economice, în desăfurarea progresului economic și social, în dezvoltarea economică și socială durabilă.

Studiile efectuate în țările care au aplicat modelul economiei sociale de piață pun în evidență și o serie de neajunsuri ale intervenției statului în armonizarea echității sociale cu eficiența economică; statului i se reproșează, mai întâi, faptul că lucrează ca o „găleată găurită”, risipind resursele colectate, întrucât generează:

- cheltuieli administrative;
- incitarea agenților economici și a salariaților la reducerea efortului și creșterea eficienței;
- face loc fraudei;
- generează efecte perverse;
- mari resurse se cheltuiesc inutil datorită „efectelor prag”, adică depășirea veniturilor celor ce nu primesc ajutoare de către cei ce primesc resurse, primii considerându-se nedreptățiți.

În al doilea rând, statul este atenționat că trebuie să vegheze la tendința ca cetățenii, inclusiv salariații, să piardă o serie de drepturi pe care le dobândiseră anterior, în special în materie de sănătate și de educație. În acest sens, în mod deosebit se evidențiază faptul că fii de muncitori și țărani, cu același nivel de studii, ca și fii de medici, ingineri, manageri etc., n-au acces la posturile cele mai bune, ceea ce generează imense dezamăgiri și sentimente de adâncă frustrare.

Această problemă este considerată cu atât mai gravă, cu cât accesul la posturi mari înseamnă putere de decizie, informație, remunerații și alte venituri mari care consolidează puterea și bogăția unora în defavoarea altora, împiedicând permeabilitatea structurilor sociale, în conformitate cu meritele personale și cu cerințele eficienței economice.

Politica economică și finalitatea ei socială. Instrumente și restricții

Statul trebuie să țină seama că „mașina” care poate să concilieze eficiența economică cu echitatea socială este *politica*.

Politica este o formă de acțiune socială prin care se creează reguli de conviețuire în condiții de securitate în societate; se creează instituții, se organizează și se conduce societatea în ansamblul ei.

Absența organizării conduce la haos, risipă și la război perpetuu.

Politica economică permite puterii publice să ia decizii care să permită economiei să funcționeze cât mai bine; ea are menirea să modifice evoluția naturală (spontană) a pieței. Mai precis, statul, prin intermediul politicii, pune socialul, echitatea socială în slujba creșterii eficienței economice.

Politica economică, adică alegerea obiectivelor economice, se întemeiază pe 3 finalități:

- solidaritatea;
- justitia (echitatea) socială;
- ameliorarea continuă a nivelului de viață.

Teza de bază a politicii statului trebuie să fie distribuția echitabilă a veniturilor. Distribuția cât mai corectă, echitabilă a veniturilor nu are reguli fixe. Rolul determinant în precizarea acestor reguli îl au caracteristicile sistemului. Distribuirea proprietății, în general a puterii, stă la baza distribuirii veniturilor. Acesta este de fapt un circuit închis, consuetudinal.

Accentul în distribuție este pus pe întreprinzători. Eliminarea acestui dezechilibru și echilibrarea puterii de negociere impun ca muncitorii să se protejeze prin unirea în sindicate. Cum însă sindicatele manifestă o tendință de slăbire a forței lor, este necesar ca statul să susțină muncitorii nesindicalizați, în special în ce privește asigurarea de sănătate, asigurarea de șomaj, asigurarea salariului minim, evoluția salariului net în raport cu prețurile, dar și cu evoluția veniturilor din muncă ale celor defavorizați.

Politica statului vizează ca aceste finalități sociale să fie reflectate în indicatori economici, cum sunt:

- rata de creștere economică;
- rata de ocupare a forței de muncă;
- stabilirea prețurilor (inflație minimă);
- echilibrul comerțului exterior.

Instrumentele cele mai importante ale politicii economice, care asigură împletirea echității sociale cu eficiența economică, sunt numeroase și diverse, dar ele se pot rezuma succint astfel:

- politică bugetară;
- politică monetară;
- politică de venituri (definită ca acțiuni ale puterii publice asupra formării veniturilor agenților economici și populației);
- politica concurenței;
- politica de schimb;
- politica legislativă;
- utilizarea întreprinderilor publice.

Obiectivele alese de puterea publică au, totuși, grade scăzute de libertate, deoarece trebuie să țină seama de numeroase restricții:

- unele obiective, cel puțin în anumite limite, sunt contradictorii;
- restabilirea ocupării depline se face prin apelarea la relansarea creșterii economice prin scăderea impozitelor; dar aceasta crește puterea de cumpărare, este în avantajul producătorilor străini, pentru că firmele naționale reacționează lent la creșterea cererii; se reduce șomajul, dar echilibrul exterior se realizează dificil și crește deficitul comercial;
- teoria economică a demonstrat conflictul între ocuparea deplină (diminuarea șomajului) și efortul de a realiza stabilitatea prețurilor (lupta împotriva inflației). Acest conflict arată că nu se poate realiza decât unul din aceste obiective; totuși, credem că o politică de investiții care asigură și creșterea productivității și o sporire a ocupării forței de muncă ar putea conferi speranța unui inflații reduse;
- factor

O preocupare de prim ordin: Pregătirea pentru examenul de licență

Profesorii răspund întrebărilor adresate de *Opinia națională*.

III Confirmând faptul că, într-adevăr, la Universitatea *Spiru Haret* pregătirea studenților pentru susținerea examenului de licență reprezintă una din preocupările primordiale, la redacție continuă să sosească răspunsuri date de profesori întrebărilor adresate de *Opinia națională*. În cele ce urmează, reluăm întrebările și publicăm o parte din răspunsurile primite.

1. Cu ce capital de experiență intrați în pregătirea examenului de licență ?
2. Ce forme și ce modalități de pregătire, special realizate pentru studenții din ultimul an, intenționați să organizați ?
3. Ce ați întreprins pentru ca experiența să circule și ce șanse în plus oferiți studenților în acest an universitar pentru a intra la examenul de licență cu o mai mare încredere în forțele proprii ?
4. Care este, în opinia dvs., momentul decisiv al opțiunii pentru tema lucrării de diplomă, care marchează și începutul activității în vederea elaborării acestei lucrări?
5. Puteți oferi exemple concrete privind rezultatele preocupărilor în acest domeniu ?

**Prof. univ. dr. Gheorghe NISTOREANU ,
Facultatea de Drept**

1. Pregătirea examenului de licență din vara anului 2002 o realizez, în contextul în care, din 33 de ani vechine în învățământul universitar, de peste 25 de ani asigur conducerea lucrărilor de licență. Ultimii 8 ani, de la introducerea examenelor scrise la licență, în calitate de decan, profesor, membru al comisiilor de corectare sau contestații, m-am ocupat de îndrumarea studenților pentru pregătirea și susținerea acestui important examen din viața lor, de la o promoție la alta.

Pe mulți dintre studenții pe care i-am coordonat în elaborarea lucrărilor de licență i-am urmărit și îndrumat ulterior susținerii licenței, inclusiv prin parcurgerea studiilor postuniversitare, câteva sute, sau a doctoranților.

2. La disciplina Drept penal al cărei titular sunt, disciplină inclusă în Programa examenului de licență, pregătirea acestui important moment o realizez începând chiar din prima zi în care susțin cursul de Drept penal – partea generală cu studenții anului II. Impunând exigență studenților, stabilind o ștachetă ridicată și formând o mentalitate potrivită pentru studiu permanent, în mod firesc, în ultimul an de studiu, nu mai sunt probleme deosebite pentru pregătirea examenelor scrise de la licență.

3. Transferul experienței îl realizez, în primul rând, prin elaborarea și publicarea cursurilor. Astfel, în anul 2001 am pus la dispoziția studenților cursul intitulat: *Sinteză pentru examenul de licență la disciplina Drept penal*. În acest an, cel târziu în luna aprilie, prin Editura ALL, în raport de ultimele modificări legislative, voi publica o nouă lucrare ce va sta la dispoziția studenților din ultimul an de studiu.

În al doilea rând, periodic prezint studenților bibliografia ce trebuie parcursă, doctrină, practică, legislație care să le ofere lejeritate și siguranță în fixarea instituțiilor fundamentale ale dreptului penal.

4. Apreciez că momentul cel mai potrivit al alegerii subiectului lucrării de licență este sfârșitul primului semestru al anului III. Treacă de jumătatea studiilor universitare și cu un timp rezonabil ce depășește un an calendaristic pentru documentare și elaborarea lucrării de licență, studenții pot da performanță și realiza lucrări excepționale. O altă formulă pentru alegerea subiectelor, poate fi legată de activitatea ce se desfășoară în cercurile științifice ale studenților, inclusiv cele organizate la nivel național. Aș aminti în acest sens, că în cadrul Asociației Naționale a Tinerilor Juriști din România (A.N.T.J.R.) foarte mulți studenți sunt implicați în activități științifice, unele reprezentând teme ale lucrărilor de licență. În cadrul manifestărilor naționale ce s-au desfășurat în ultimul an la Sinaia, Galați și Herculane, studenții noștri au probat o pregătire și valoare deosebită, apreciată laudativ de cadrele didactice, cercetători, judecători, procurori, avocați sau notari care fac parte din respectiva asociație.

**Prof. univ. dr. Rodica TRANDAFIR,
decanul Facultății de
Matematică - Informatică**

1. Examenul de licență reprezintă încununarea unei activități laborioase, realizată în cei patru ani de studiu, rod al colaborării dintre studenți și profesori. În organizarea pregătirii acestui examen se ține seama de gradul de instruire teoretică și aplicativă a studenților la disciplinele care fac obiectul acestui examen și de elaborarea lucrării de licență.

2. 3. Pregătirea acestui examen cere cu necesitate o atenție deosebită din partea studenților sprijiniți de cadre didactice cu o bogată experiență în coordonarea lucrărilor de licență. Putem afirma că pregătirea studenților pentru acest examen începe cu primele cursuri din planul de învățământ, a căror tematică se regăsește în tematica examenului de licență.

O altă modalitate de sprijin a studenților este oferită de cursurile opționale care dau posibilitatea orientării studenților spre domeniul dorit – deci matematică sau informatică.

După alegerea temei lucrării de licență, studentul beneficiază pe tot parcursul elaborării lucrării, de sprijinul coordonatorului științific.

Am venit în sprijinul studenților prin cursuri de sinteză și consultații care au contribuit la aprofundarea unor teme cerute la examenul de licență.

Toate acestea au contribuit la sporirea încrederii studenților în forțele proprii și la obținerea unor rezultate bune.

În ultimul an, după depășirea tensiunii de examen din luna mai, studenții beneficiază de o săptămână de pregătire intensivă pentru finalizarea lucrării.

4. Momentul decisiv al opțiunii pentru tema de licență este, în opinia noastră, în anul III, când studentul își alege singur tema lucrării dintr-o serie de teme propuse. Tema este discutată cu coordonatorul științific care îi oferă studentului îndrumarea necesară elaborării și definitivării lucrării.

De asemenea, studenții sunt încurajați să propună noi teme, care, după discutarea în consiliul profesoral, pot fi aprobate ca teme de lucrări pentru examenul de licență.

5. Preocupările cadrelor didactice din facultatea noastră în acest domeniu constau în alegerea cu grijă a temelor propuse pentru lucrările de licență, în îndrumările competente acordate de coordonatorii științifici cu o vastă experiență în domeniu și în atenția deosebită vizând evaluarea acestora, în așa fel încât aceasta să fie foarte apropiată de evaluarea comisiei la care studentul susține acest examen.

Putem afirma că experiența noastră și rezultatele primului an, în care studenții noștri au susținut acest examen, au confirmat punctul nostru de vedere.

**Prof. univ. dr. Ion ZĂVOIANU,
Facultatea de Geografie**

1. Acest capital de experiență vizează, pe lângă pregătirea teoretică dobândită, și practicile de specialitate efectuate în primii trei ani de studii în regiuni cu mare complexitate a condițiilor geografice, sub îndrumarea competentă a personalului didactic, unde se inițiază în efectuarea cercetărilor de teren. După primul an de studii, practica de specializare se face la Busteni, după cel de-al doilea an la Orșova, sub coordonarea conf. univ. dr. Ioan Povară, iar în cel de-al treilea an se inițiază o practică itinerantă pentru cunoașterea aspectelor de geografie fizică și umană din Podișul Transilvaniei și Munții Apuseni. De un real folos sunt, de asemenea, aplicațiile de teren organizate la pedologie (conf. univ. dr. M. Parichi), în care studenții deprind metodologia de diagnosticare a solurilor, de diagnosticare și cartare a solurilor, de întocmire a hărților de sol, hărți corelative și interpretative. După practica din primul an de studii, cei mai buni studenți încep activități de cercetare individuală în orizontul local, rezultatele fiind prezentate și analizate în ședințele cercurilor științifice. Uneori, aceste teme sunt alese pentru lucrările de licență și aprofundate în continuare.

2. În concepția noastră, se disting două categorii de activități. Sunt, pe de o parte, activități de pregătire teoretică, axate pe problemele tematicii examenului de licență și susținute de cele mai competente cadre didactice. Sunt organizate cursuri opționale cu probleme speciale de geomorfologie (conf. univ. dr. A. Cioacă), pedologie (conf. univ. dr. M. Parichi), hidrologie (prof. univ. dr. I. Zăvoianu), climatologie (conf. univ. dr. Rodica Povară), geografie umană și economică (prof. univ. dr. I. Iordan), regiuni geoeconomice ale lumii (prof. univ. dr. I. Marin). Pe de altă parte, este bine organizată activitatea de realizare a lucrărilor de licență. În acest sens, se acordă consultații, colective și individuale, cu program inclus în orarul semestrial, care asigură coordonare de lucrări. În ultimul semestru de studii, studenții vin la consultații și îndrumări și în afara acestor ore de program, direct la cabinetele cadrelor didactice. Se asigură în felul acesta modul de realizare a materialului cartografic și de redactare a lucrărilor. Un spor de calitate se constată la

lucrările care se bazează pe cercetările de teren efectuate de studenți sub îndrumarea cadrelor didactice în vacanța de vară de la sfârșitul celui de-al treilea an de studii.

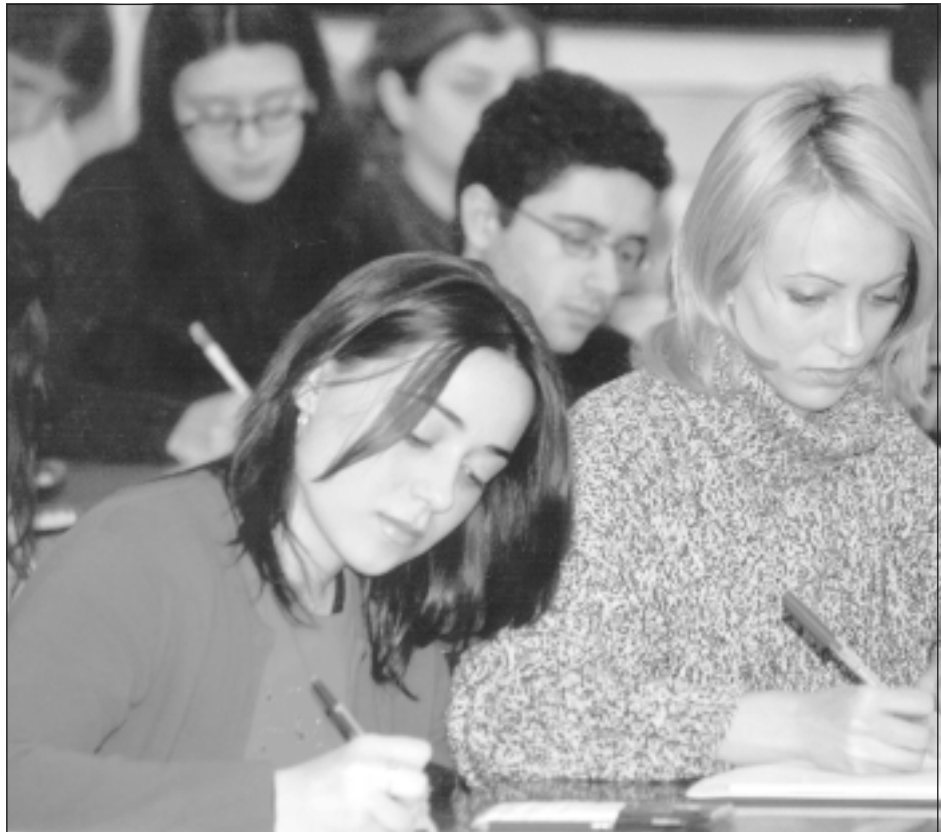
3. Pentru inițierea studenților, cadrele didactice cu multă experiență au elaborat îndrumătoare detaliate pentru abordarea studiilor cu caracter monografic sau pe specialități (prof. univ. dr. doc. Gr. Posea, prof. univ. dr. Ion Iordan). Deprinderile formate în cadrul practicilor de specialitate și al aplicațiilor de teren, cercetările proprii întreprinse și uneori comunicate la cercurile științifice și pregătirea teoretică corespunzătoare asigură studenților o dată cu încrederea în forțele proprii și mari șanse de reușită.

4. Momentul opțiunii pentru tema lucrării de licență diferă în funcție de interesul individual și de gradul de implicare. Sunt studenți care din al doilea an, după practica de specialitate din primul an, încep activitatea de cunoaștere a orizontului local, adună datele de teren și le prezintă prelucrate în cadrul cercurilor științifice sau la seminarii. Aprofundarea și extinderea investigațiilor continuă până la realizarea lucrărilor de licență. Majoritatea studenților optează însă pentru tema lucrării de diplomă în anul III de studii, deoarece în vacanța de vară dintre anii III și IV studenții sunt obligați să efectueze cercetări de teren pentru lucrare, activitate controlată și îndrumată de cadrele didactice care coordonează lucrările respective.

5. Sistemul de organizare a cursurilor de pregătire teoretică și implicarea directă a cadrelor în realizarea lucrărilor de licență au făcut ca, la primele două promoții de absolvenți ai Facultății de Geografie, gradul de promovabilitate la examenul de licență să fie de peste 90% din numărul total al celor care s-au prezentat.

**Conf. univ. dr. Ioan Vlad,
prodecan al
Facultății de Științe Juridice și
Administrative, Brașov**

1. Contrar „folclorului universitar” malițios, alimentat mai ales de „cei de la stat”, învățământul superior privat brașovean câștigă teren, se impune și adesea realizează și chiar performanțe de top nu doar brașovean, ci chiar național. O astfel de performanță s-a realizat prin examenul de licență (20-24 septembrie 2001), sinonim cu prima promoție a Facultății de Științe Juridice și Administrative din Universitatea *Spiru Haret*, specializarea „Administrație publică”, facultate unică în Brașov. Rezultatele de la licență sunt obținute în fața unei comisii externe, de la o facultate concurentă de același profil, de stat, cu tradiție și firmă, din Universitatea „Lucian Blaga”, Sibiu, iar în fruntea comisiei au fost doi mari specialiști în dreptul administrativ – prodecanul (prof. univ. dr. Doina Petică – președinte) și decanul facultății sibiene (prof. univ. dr. Ovidiu Ungureanu). S-au prezentat la licență, din cei 31 de absolvenți, doar 23, din care însă au promovat 22, adică aproape 96%. În dintre aceștia cu medii de 9 și 10, respectiv 60%. Cu un asemenea nivel de promovare s-ar putea mândri orice facultate, fie ea de stat sau privată, în condițiile în care procentele frecvențe se situează între 50-60-70%. Examenul de licență, precum și susținerea lucrării „s-au

**Conf. univ. dr. Angela POPESCU,
Facultatea de Management
Financiar-Contabil**

desfășurat într-un climat de exigență maximă și de echitate deplină”, aprecia șefa promoției, Mirela Drilea. Iar comisia a descoperit, pe lângă o pregătire amplă și profundă, mai ales în lucrări, elemente reale de originalitate, contribuții *științifice promițătoare*, scripuri ale vocației de viitori cercetători, ca și germeniilor unor propuneri legislative incitante. Ca finută, limbaj, mijloace de comunicare și regie didactică, absolvenții s-au dovedit cu adevărat universitari. Măcar pe cei de media 10 merită să-i cunoaștem: Mirela Drilea, Dorina Ghiba, Clementin Isprăvnicu, Adina Păcurariu, Elena Popescu și Constantin Vasile. Președinta comisiei de examen și-a exprimat mulțumirea și a apreciat calitatea pregătirii promoției și a instituției și prin oferta unui loc de muncă la facultatea de profil din Sibiu, unde a avut loc examenul pentru șefa promoției, cât și prin acceptarea calității de profesor asociat al facultății brașovene.

Acesta este capitalul de experiență cu care am pornit la pregătirea examenului de licență 2002.

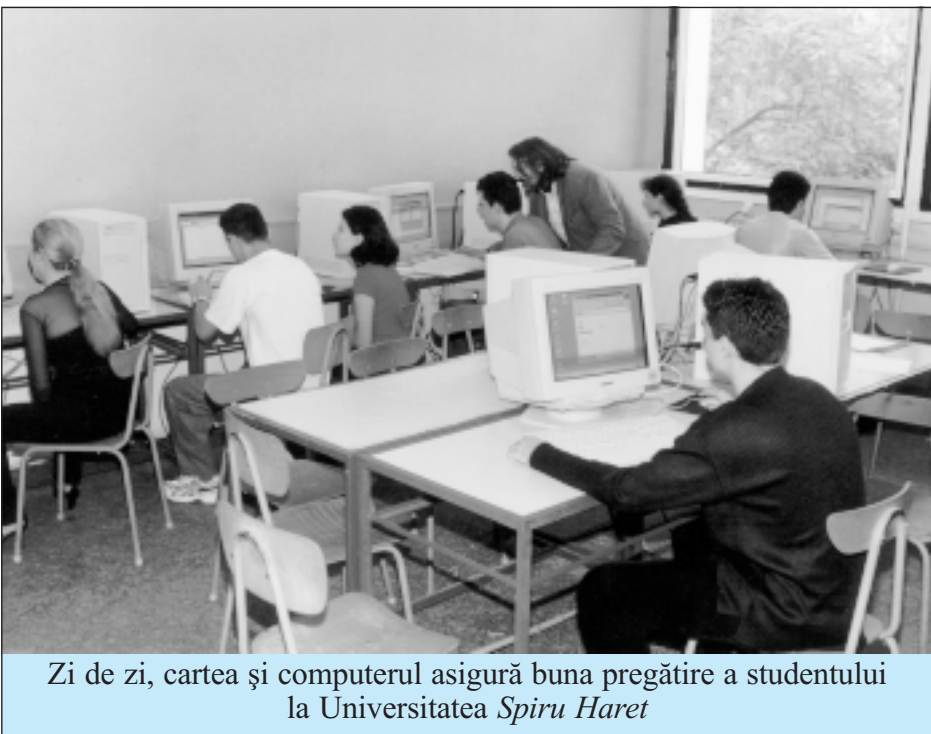
În ceea ce ne privește, echipa managerială a facultății a gestionat pentru prima dată întregul proces al pregătirii și susținerii licenței, iar experiența dobândită în metodologia realizării lucrărilor de licență, a planificării, organizării și susținerii pregătirii, pe discipline, a studenților, în asigurarea cadrului organizatoric reprezintă un capital însemnat pentru 2002.

2. Pe lângă formele și modalitățile reglementate pentru pregătirea licenței, mai întregim: să îmbunătățim metodologia proprie de realizare de către studenți a lucrărilor de diplomă, să o difuzăm și să verificăm asimilarea ei; să optimizăm relația student – conducător științific pe parcursul realizării lucrărilor de licență, pentru a asigura o calitate ridicată certă a lucrărilor; să lărgim mult profilul de teme pentru lucrările de diplomă, numărul de discipline din care să facă parte temele și lista conducătorilor lucrărilor de licență; să fim permanent trează atenția studenților în semestrelor VII și VIII pentru pregătirea lucrărilor; permanența legătură cu îndrumătorii; pregătirea disciplinelor de examen de licență, prin controlul respectării agendei prestabilite pentru pregătirea licenței; să folosim ocazia sesiunii de comunicări științifice studențești din mai 2002 pentru susținerea de către studenți a unor părți din lucrările de licență, ca un exercițiu didactic pregătitor și ca o modalitate de control.

3. Am comunicat promoției 2002, în detaliu, experiența, învățămintele și concluziile de licență 2001; studenții sunt în legătură cu absolvenții de anul trecut și pot afla direct de la ei informațiile necesare; dat fiind că „gheața a fost spartă”, și pentru studenți și pentru organizatori, pășim pe un teren cunoscut, cu mai multă siguranță și optimism, dar și cu un plus de exigență față de noi înșine.

4. Momentul opțiunii pentru tema lucrării de diplomă cred că trebuie să fie semestrul doi din penultimul an de studiu. Acesta poate fi și începutul activității de pregătire a lucrării, dar este și la latitudinea studentului să-l stabilească atunci când dovedește disponibilitate, prin respectarea unui calendar al pregătirii, a termenelor de control fixate de decan.

5. Pregătirea licenței 2002 decurge normal, conform celor planificate.

Zi de zi, cartea și computerul asigură buna pregătire a studentului la Universitatea *Spiru Haret*

lucrări de diplomă (conținutul și prezentarea speech-ului, pregătirea și prezentarea materialului demonstrativ etc.).

3. Lucrarea de diplomă trebuie să fie o rezultantă a preocupărilor studenților din anii anteriori, în ceea ce privește studiul individual, munca în echipă, experiența acumulată în timpul orelor de practică în cadrul instituțiilor publice, agenților economici cu capital de stat, mixt sau privat.

Am invitat în timpul orelor de consultații câțiva studenți care au reușit să obțină rezultate bune la examenul de licență în sesiunile de examene din anii precedenți, pentru a dialoga și a împărtăși din experiența lor în privința modului de pregătire, elaborare și susținere a lucrării de diplomă. În prezent, lucrez cu un colectiv de colegi și studenți la un „GHID”, care să sugereze răspunsuri la cel puțin câteva întrebări: când, cum și pentru ce trebuie întocmită, susținută și promovată lucrarea de diplomă?

4. Din testele și chestionarele date studenților la diverși ani de studii, precum și din discuțiile purtate cu colegii a rezultat că momentul decisiv al opțiunii pentru tema lucrării de diplomă ar trebui să fie anul III (cursuri de zi), respectiv, anul IV (cursuri cu frecvență redusă). Sigur că există și păreri contrare: - „nu este prea devreme? Chiar avem nevoie de atâta timp pentru a pregăti un examen?...”.

Din știința mea, în practica internațională sunt necesari cel puțin doi ani.

5. În acest an universitar am observat o preocupare mai mare în ceea ce privește interesul studenților pentru: alegerea temelor și a cadrelor didactice coordonatoare, participarea frecventă și activă la consultațiile săptămânale, studiarea materialelor culese din sursele bibliografice din literatura internă și străină, cercetarea materialului aplicativ, redactarea pe calculator a graficelor, tabelelor, diagramelor, în vederea sistematizării și a elaborării finale a lucrării de diplomă.

Majoritatea studenților mei se află în „grafic” cu pregătirea și elaborarea lucrării de diplomă.

Studenții au înțeles că succesul depinde, în primul rând, de dorința de a învăța și de capacitatea de a depune eforturi susținute și permanente.

Motivarea studenților este un obiectiv fundamental care conține mulți parametri intereseanți, dar și unii dificili. Din aceste considerente profesoral, „autorele”, trebuie să caute și să găsească în mod continuu modalități de motivare interne și/sau externe, pentru a menține viu interesul tinerilor pentru studiu. Desigur că în sistemul de învățământ nu se întâmplă de la sine acest fenomen. Studenții nu fac totdeauna ceea ce doresc profesorii să facă, dacă nu-i determină să deosească aceste lucruri și, în principal, aceasta este filosofia motivării.

**Dr. Elena POTECEA,
Facultatea de
Medicină Veterinară**

1. În procesul de îndrumare a studenților aflați în fața examenului de licență mă sprijin pe experiența didactică și pedagogică acumulată în decursul anilor, dar și pe activitatea de cercetare de peste 25 ani și responsabil de programe de cercetare în domeniul bolilor infecțioase ale animalelor, în cadrul Institutului Național de Cercetări Veterinare „PASTEUR”.

2. Registrul acestor forme și metode este larg. Menționez printre acestea discuțiile periodice, analize care au asigurat îndrumarea permanentă a studenților anilor V și VI, care au optat pentru lucrarea de licență la disciplina de Boli infecțioase ale animalelor. Sub supravegherea directă a avut loc și întocmirea planului de elaborare a lucrării de licență.

3. Am asigurat îndrumarea efectivă și punerea la dispoziție a unui bogat material bibliografic, apărut în ceea ce privește modul de documentare, în interpretarea rezultatelor din literatură și a celor obținute în elaborarea lucrărilor centrate de tematică a lucrărilor de licență. Transfer experiență în prezentarea rezultatelor în cadrul largit, mod de a realiza și prezenta iconografia, discuții cu fiecare student pe baza tematicii și a rezultatelor lucrărilor de licență, în special asupra eficienței practice a acestora.

4. În opinia mea, studentul optează pentru tema lucrării de licență, în funcție de: a) cea ce dorește să practice după terminarea facultății; b) de posibilitatea de a-și efectua lucrările impuse de tematică; c) de afinitatea față de un anumit domeniu (curs) sau față de un anumit cadru didactic.

5. Până în prezent (în perioada 2000-2002), sunt înscriși la disciplina de Boli infecțioase ale animalelor 17 studenți. Nota la examenul de licență a fost de 8,93.

Pagină realizată de
Adela DEAC

În numărul următor al revistei, vom continua publicarea răspunsurilor primite la redacție.

Caragiale 150

Pasiune statornică pentru opera unui geniu

Actualitatea unui interviu de acum 30 de ani cu Șerban Cioculescu

Valeriu RÂPEANU

Nu cred că mă înșel. Dar în tot ce s-a scris despre Caragiale în zilele care au marcat împlinirea a o sută cincizeci de ani de la nașterea lui, contribuția lui Șerban Cioculescu n-a fost amintită așa cum se cuvenea. Nu mă refer la numărul citărilor din studiile și edițiile sale, ci la faptul că ar fi fost o obligație morală și intelectuală relevarea contribuției hotărâtoare pe care criticul, istoricul, editorul a adus-o la retipărirea în condiții științifice a operei lui Caragiale, la studierea vieții și operei lui. Să nu spun că în acest moment aniversar **a lipsit** un volum între copertile căruia să fie înmănușate contribuțiile numeroase ale lui Șerban Cioculescu la cunoașterea operei lui Caragiale. Discutând zilele trecute această absență, o distinsă cronicară a fenomenului teatral își explica faptul prin viziunea predominant istorică a lui Șerban Cioculescu privitoare la opera lui Caragiale. Ceea ce nu e inexact. Aistorismul de azi, fără îndoială, a avut un rol în acest proces de amnezie. Nu unul esențial. Dar factorul care declanșează „uitările” pomeste – ca și în cazul Perpessicius, editorul lui Eminescu – dintr-un normativ nescriș, tacit de a se șterge din memoria colectivă nume și opere, de a le lăsa să alunece într-o uitare din ce în ce mai compactă.

Șerban Cioculescu a fost mai întâi editorul lui Caragiale, începând cu volumul IV, apărut la Fundația pentru literatură și artă „Regele Carol II”, după decesul lui Paul Zarișopol. A tipărit din 1938 până în 1942 patru volume. În 1940 a apărut, la aceeași editură, *Viața lui I.L. Caragiale*, o carte fundamentală a istoriei literare care s-a bucurat și de aprecierea lui N. Iorga atât de mult rezervat față de generația noilor critici, mai ales când se afla în fața unuia care, precum Șerban Cioculescu, îl susținuse tenace pe Tudor Arghezi. Nu vom alcătui aici o bibliografie a ceea ce a realizat Șerban Cioculescu pe tărâmul cunoașterii operei și vieții lui Caragiale. Destul să spun că după 1948, când fusese interzis de la orice activitate publică, Șerban Cioculescu a continuat cu o splendidă devoțiune să cerceteze – în ce condiții de lipsuri materiale, consecința ostracizării sale – acest „subiect” care i-a fost drag ca lumina ochilor. Așa i-am văzut noi, tânăra generație, care în 1950 am pășit în sala de lectură a Bibliotecii Academiei unde se așeza ca oricare alt cititor și scormonea presa timpului pentru a descoperi tot ce nu fusese descoperit despre I.L. Caragiale.

– *De câteva decenii numele dumneavoastră s-a legat de editarea, reeditarea, comentarea și apoi de exegeza critică a vieții și operei lui Caragiale. Ați putea împărtăși ascultătorilor noștri cum s-a dezvoltat sau mai bine zis cum s-a ivit această pasiune pentru Caragiale?*

– Cred că întâi m-a tras așa către el, ca să spun o vorbă românească, în locul conceptului arid de „afinitate electivă” sau de „afinități electivă”, adică, spiritul umorului îl aveam și eu latent. Pot să spun că opera lui Caragiale mi l-a deșteptat și mi l-a ascuțit. În viață, ce m-a susținut întodeauna a fost umorul și chiar în ceasurile rele hazul de necaz pe care l-am făcut și care cred că e o moștenire caragialească.

– *Și o constantă a operei lui Caragiale.*

– O constantă fără îndoială. Gândiți-vă la Ion al lui, la „Partea Poetului” și atâtea altele.

– „Norocul culegătorului”.

– Eu vorbesc de bucățile simbolice ale lui în care el s-a arătat pe el însuși, în dosul acestui simbol. M-aș gândi mai întâi la eroul lui suicit...

– „Cănuț om sucit”. O bucată atât de modernă. Există în opera lui Caragiale ideea aceasta de contratimp.

– Da, fără îndoială, eu cred chiar că ideea conducătoare a operei lui este ideea destinului în contratimp. Viața în contratimp. Este și tălcul bucății „Două lozuri” și al atător și atâtor bucăți ale lui, „În vreme de război”. Destinul omului ținând de o clipă și clipa aceea este nefavorabilă.

– *Este o constantă a operei lui Caragiale, care îl face un precursor al literaturii moderne. Când a-ți început propriu-zis editarea operei lui Caragiale, după Paul Zarișopol?*

– Imediat după moartea lui Paul Zarișopol. Pentru că se întâmplase că, cu puține zile înainte, ba chiar în ajunul morții lui, fratele meu să-l întrebe: E, când apare volumul patru? Iar el să răspundă: domnule Radu, volumul patru o să-l facă domnul Șerban. Și atunci fratele meu, surfenș pentru că în toată seara aceea, la cafeaua respectivă, Zarișopol întreținuse pe toți cu spiritul său scăpărdător, șampănizant i-a spus: „Nu se poate maestre, dumneata ești un om tânăr în plină putere”. Avea 59 de ani.

– *A fost o moarte neașteptată.*

– Da, o moarte subită. La care el a răspuns: cordul. Își cunoștea punctul slab. Și în mai puțin de 12 ore după aceste cuvinte a și murit.

– *Opera lui Caragiale v-a prins numai prin farmecul ei? Bineînțeles, înțelegând prin farmec mult mai mult decât conceptul obișnuit sau ați fost prins de epoca propriu-zisă?*

– Da, m-a interesat. Eu am apucat o parte din epoca lui Caragiale. În ce sens.

Orașul de provincie, Turnu Severin, în care am copilărit până la întâiul război mondial, în timpul ocupației nemțești și până în anul universității 1920, provincia începutului acestui secol semăna destul de mult cu sfârșitul secolului trecut. Am mai apucat parada cu negustori încinși cu șorțul verde, am apucat taifășul, cheful.

– *Vă amintiți ce spunea Dimitrie Anghel în „Steluța”, că orașele de provincie sunt ca niște muzee care păstrează lucruri de mult apuse.*

– Da. Într-adevăr. Dar chiar Bucureștii copilăriei mele, cu sacale, cu felinare pe care le aprindea cu prăjini înalte și le stingea mucurile către dimineată, sacagii care strigau, oltenii cu coșurile lor, toate acestea aminteau de epoca lui Caragiale. V-aș spune o anecdotă cu Caragiale, pe care desigur o cunoașteți, dar poate alți ascultători ai noștri n-o cunosc. Caragiale credea că e un om fără noroc, că e un om blestemat. Într-o dimineată, întorcându-se cu Vlahuță de la o petrecere, oltenii începuseră să-și desfacă marfa. Și un oltenăș avea cele două coșuri pline cu splendide portocale, unele roșii, unele sângerii. Vlahuță, ca un copil, a luat o portocală sângerie, a desfăcut-o și i-a arătat-o lui Caragiale triumfător. Caragiale alege și el una sângerie. Când o deschide: uscată. Și atunci o teribilă privire de reproș îl săgetează pe negustor. Oltenașul intimidat îi spune: Cucoane nu sunteți obligați s-o luați. Alegeți alta. Dar Caragiale: „Nu, măi băiete, Pleacă. Fugi cu marfa. Crezi tu că portocala era seacă? Mâna mea a uscat-o, mă. Fugi mă că îți stric toată marfa”.

– *Avea această obsesie a norocului.*

– Da, avea această obsesie și el se credea un om fără noroc.

– *Un ghinionist.*

– Da, dar ghinionul comportă și posibilitatea unei șanse sau neșanse. Dar el se credea urmărit de o neșansă permanentă.

– *Nu credeți că ideea aceasta de noroc la Caragiale provine dintr-o veche înțelepciune populară? Nu credeți că gândirea lui venea dintr-un fond mai vechi popular?*

– Da, fără îndoială. Prin faptul chiar că, în limba noastră, cuvântul noroc înseamnă destin. „Ei doar au stele cu noroc”, cum spune și Eminescu în „Luceafărul”, că poporul zice „noroc bun” ca o urare, deoa-rece există și „noroc rău”, adică nenorocul.

– *Spuneți-mi acum volumul al IV-lea al Operelor lui Caragiale a apărut. În ce stadiu vă aflați cu următoarele volume?*

– Noi suntem într-un impas cu următoarele volume pentru că pe mine m-au luat pe dinainte multe alte treburi și profesionale, și obștești, la fel academicianul Rosetti e foarte ocupat și mai tânărul nostru și atât de simpatice confrate

Din 1958 a început noua ediție Caragiale flancat de academicianul Al. Rosetti și colegul nostru Liviu Călin pentru că numele lui nu reprezenta o garanție ideologică. Apariția primului volum a și fost întâmpinată cu severe critici ideologice, autorul articolului întrebându-se cât este de nouă noua ediție Caragiale. Ceea ce, în mod evident, lovea în Șerban Cioculescu. Din păcate, totuși, noua ediție a ajuns numai la volumul patru. Fiind director al Editurii Eminescu am tipărit treisprezece volume semnate de Șerban Cioculescu. La sărbătorirea vârstei de 80 de ani în Aula Academiei Române, Șerban Cioculescu amintea că jumătate din opera lui de până atunci fusese tipărită de Editura Eminescu. Cei șase ani până la încetarea sa din viață au înclinat balanța în favoarea Editurii Eminescu. Dintre acestea aș aminti numai masivul volum de peste 600 de pagini *Viața lui Caragiale – Caragialiana*, apărut în 1977, într-un tiraj de 28.000 de exemplare.

Interviul pe care îl publicăm acum are povestea lui. Fiind vicepreședinte al Radio Televiziunii Române și dat fiind respectul pe care i-l arătasem lui Șerban Cioculescu, fiind – așa cum a mărturisit – primul care a venit în casa lui să-i solicite un articol în vremea când era ostracizat – i-am solicitat acest interviu. Înregistrarea din ziua de 18.IV.1971 a avut loc în biroul său de director al Bibliotecii Academiei Române. A fost difuzat și după aceea a rămas în Fonoteca Radioului. În anii '70, după ce plecasem de la Radio Televiziune, am vrut să-l public, însă ni se răspundea că banda nu mai exista. Ultima tentativă din anii '90 a căpătat același răspuns. Sâmbăta trecută însă doamna Pușa Roth, cunoscuta realizatoare Radio, căutând în Arhivă benzi pentru o emisiune Radio din seara zilei de 30 ianuarie 2002, a aflat și banda pierdută.

Publicăm acest interviu în forma în care a fost difuzată în urmă cu treizeci de ani, fără nici o omisiune. Ne vom reîntâlni cu Șerban Cioculescu, exegetul operei lui Caragiale, cunoscătorul până în amănunte al vieții lui și pe fermecătorul povestitor, căruia îi plăcea să plaseze anecdote semnificative. Aș vrea, în încheiere, să amintesc faptul că anul acesta la 7 septembrie se vor împlini 100 de ani de la nașterea lui Șerban Cioculescu. Poate vom ieși din indiferența condamnabilă față de opera lui din care, în 12 ani, n-a apărut decât un titlu.

Liviu Călin e foarte ocupat. Dar noi n-am renunțat la ideea de a strânge la un loc totalitatea articolelor politice, precum și corespondența care s-a îmbogățit cu mult. Ați văzut.

– *Da, volumul pe care l-ați scos în 1963, foarte revelator.*

– Da, sunt lucruri esențiale în special scrisorile către Mihail Dragomirescu, care au apărut cu fărâita. Ultimul lot îl stăpâneau urmașii lui Gh. D. Mugur.

– *Care a fost multă vreme director la Radio.*

– Și Caragiale fără îndoială în această corespondență cu Mihail Dragomirescu a fost îndemnat să-și dea în vileag anumite idei estetice. Și aceasta face prețul special al acestei corespondențe către Mihail Dragomirescu. Și gestul acela sublim pe care l-a făcut când Mihail Dragomirescu a vrut să-l sărbătorească de ziua lui Titu Maiorescu, ca un fel de bobârnac dat unuia de care Caragiale se despărțise cu 17 ani înainte iar el, Dragomirescu, numai cu doi-trei ani înainte, atunci Caragiale a reacționat: „Cum, dar și dumneata și eu suntem produs al școlii lui, nu se poate” și i-a trimis acea telegramă, acea scurtă scrisoare, în care își recunoștea greșeala.

– *Nu credeți că această scrisoare reabilitează caracterul lui Caragiale?*

– Da. Fără îndoială. Caragiale nu era un om care dacă dintr-un impuls urât, a lovit pe cineva pe neașteptat, să se încăpățâneze până la sfârșit, el și-a dat seama de greșeala lui și a vrut să o îndrepte. Ba chiar în 1909, când i s-a făcut volum omagial lui Titu Maiorescu, la „Convorbiri literare” în vederea împlinirii vârstei de 70 de ani la 15 februarie 1910, Caragiale a reproșat organizatorilor că nu i-au cerut colaborarea. Și atunci, mi se pare, Simion Mehedinți a spus: „Așa e Caragiale, dacă îi ceream colaborarea nu mi-o dădea și fiindcă nu i-am cerut-o ne reproșează”. Dar eu cred că ar fi scris ceva frumos.

– *Ar fi scris pentru că avea sentimentul valorilor literare. O recitare a operei lui Caragiale și o recitare a corespondenței lui ne arată că gusturile lui n-au avut mari eclipse.*

– Ai dreptate, adu-ți aminte că în „Câteva păreri”, cred, la trei ani sau patru după ce se certase cu Maiorescu, el îi recunoștea lui Maiorescu faptul că este a doua mare figură din literatura aceluia moment alături de Hasdeu. Unul, spirit creator, celălalt spirit ordonator, comentator, deci el și-a dat seama de importanța lui Maiorescu.

– *Și a lui Hasdeu.*

– Deși Hasdeu îl împiedicase de la obținerea premiului academic.

– *Am impresia că el avea o ierarhie ascunsă a valorilor de la care nu abdică.*

– Fără îndoială. El nu era un zeflemitor, dumneata știi foarte bine că ceea ce a caracterizat „Junimea” era zeflemeaua, însă puțini erau ca Pogor, zeflemiști absoluți, adică nimeni să nu scape de bagatelizare. Caragiale avea, cum spui dumneata – foarte just –, simțul valorilor, de aceea îl ridica în slăvi și pe Eminescu, chiar dacă în *petto* el prefera un lirism mai obiectiv ca al lui Coșbuc.

– *De aceea a avut admirație și pentru Nicolae Griegorescu.*

– Fără îndoială. Pentru Odobescu. În celelalte domenii pentru pianistul Dimitriu, pentru Enescu, este unul dintre primii care și-a dat seama de talentul Cellei Delavrancea. Iar în ceea ce privește gusturile sale în muzica românească și astăzi – aproape – inatacabile.

– *Zeul său era Beethoven, Babacul.*

– Da, Babacul, Boierul. Este de remarcant faptul că nenea Iancu nu numai că era un mare meloman, autodidact, care învăța după ureche să fluiera simfonii întregi, dar era zguduit de muzică, plângea. La un spectacol muzical, un vecin

l-a văzut strâmbându-se și acesta a crezut că vecinul său și-a adus aminte de cine știe ce. Când colo această schimonosire a feței era o încercare de a-și stăpâni lacrimile. Și nu a izbutit. Și pe urmă a izbucnit în lacrimi și și-a luat capul în palme și a plâns. Era profund emotiv Caragiale.

– *Îl emoționa nu ceea ce era la modă, romantismul, post-romantismul, ci lucrările de mare strictețe componistică: simfonia a IV-a de Beethoven, adică nu simfoniile cele mai cântate. Și-a dat seama de valoarea lui Mozart. Și, de asemenea, aici este evidentă organicitatea ideilor sale estetice, era împotriva compozitorilor care, cum spunea el despre Wagner „mai dă și pe dinafară”. De aceea era și împotriva teatrului naturalist, care nu era bine construit.*

– Și a teatrului de idei. Aș mai releva o latură a lui Caragiale pe care a simțit-o foarte bine Octavian Goga și a făcut din Caragiale modelul resonerului din „Meșterul Manole”, Iancu Balțes. Caragiale era în fond un înțelept care firește

realiza o sinteză între spiritul bătrânesc oriental și spiritul modern. Lecturile din Anatol France au fost ultima lui satisfacție literară se pare provocată de laudele aduse de Zarișopol acestui mare scriitor, care astăzi este oarecum devalorizat, după mine, pe nedrept. Înțelepciunea lui Caragiale care a strâns în jurul lui studențimea.

– *Paul Zarișopol, Cerna.*

– Veneau studenții din toate centrele românești, din Transilvania, Buda, Viena, Lipsca, München. În jurul lui roiau tinerii care și-au dat seama de înțelepciunea lui, de această sinteză veche și nouă.

– *Iorga îi numea cu ironie „savanții boboci” pentru că în momentul acela cei doi nu mai aveau relații. Aș vrea să încheiem interviul nostru subliniind ceea ce spuneți dumneavoastră aici, această sinteză de înțelepciune, dumneavoastră fiind primul care a pus-o în evidență, nu numai prin descoperirile de texte, ci și prin comentariile critice.*

– Poate că exagerați, dar în orice caz acesta este semnul clasicității.

– *Vă mulțumim foarte mult.*

Cercetarea științifică agricolă

(Continuare din pag.1)

Nu toate domeniile pot beneficia simultan de aceeași atenție. Trebuie să fie alese acelea care prezintă interes maxim și în care activează oameni de știință deosebit de creativi, spirite inovatoare și întreprinzătoare. Totodată, trebuie avut în vedere impactul rezultatelor cercetării științifice asupra societății, industriei și exportului. Tematica cercetării științifice din agricultură și silvicultură trebuie adaptată la problemele concrete puse pentru obținerea de produse diversificate, competitive, de calitate și ale căror tehnologii nu afectează mediul înconjurător.

Pe de altă parte, este necesară o implicare mai profundă în programele de cooperare internaționale. Universitățile și comunitatea academică trebuie să joace un rol mai important în deschiderea drumului spre viitor, să devină adevărate centre de creativitate și să-și asume responsabilități pe termen lung. Știința este susținută de societate pentru a servi scopuri publice, ea nu trebuie limitată la un club închis.

Pentru ca cercetarea științifică să-și îndeplinească toate aceste obiective este necesar să se dea atenție deosebită **formării de noi cadre de tineri cercetători** capabili să înțeleagă și să cunoască ultimele cuceriri științifice din domeniu și să fie în stare să participe în echipe la programe de cercetări internaționale.

Astăzi, tinerii dotați intelectual evită, în general, să se îndrepte spre unitățile de cercetare, în special din motive economice. Trebuie stimulate și susținute material individualitățile cu spirit de inovare și de creativitate. Este necesară formarea unui corp de cercetători tineri de elită, pregătiți la centrele de excelență și la școala internațională, având mijloacele și cunoștințele conceptuale necesare de informatică și modelare, de sisteme complexe.

Completarea acestui corp de elită cu un sector de specialiști de cercetare-dezvoltare, care să aibă ca obiectiv de bază rezolvarea unor probleme concrete sau aplicarea în practică a rezultatelor cercetării, este, de asemenea necesară.

Și tot atât de necesară este **implicarea mai activă în spațiul european al cercetării științifice**, în primul rând, prin concentrarea programelor, împreună cu optimizarea resurselor.

Suntem responsabili de ceea ce lășăm urmașilor noștri. Agricultură înseamnă o investiție în ecosistem, uneori aceste intervenții pot fi agresive (defrișări pe terenuri în pantă, arături din deal în vale, doze mari de îngrășăminte și tratamente fitosanitare excesive, irigații supradozate care duc la sărăturare secundară etc.). Agresivitatea asupra solului, apeii și aerului o exercită și alți factori: industria, arderea combustibililor fosili, urbanizarea, turismul, activități de gospodărie comunală

etc. Tocmai de aceea este necesar un program național de protecție și conservare a solului, pe care trebuie să îl lășăm urmașilor noștri fără a fi degradat.

Ne găsim într-o **etapă nouă**, în plin **proces de globalizare**, care înseamnă un nou concept economic, echivalent cu faptul că dezvoltarea economică poate să aibă loc doar prin interpenetrarea tot mai puternică a ramurilor economice mondiale, adică prin concentrarea instituțiilor bancare, industriale, de comerț etc. în mari concerne trans-naționale.

„Globalizarea”, noțiune care se referă, în primul rând la economia mondială, s-ar putea traduce în plan național și prin **integrarea producătorului agricol cu industria alimentară, a seclei de zahăr, a florii soarelui și cu unitățile de comercializare a produselor ce se obțin din materii prime agricole**. În modul acesta agricultorul, producătorul de materii prime ar participa cu o cotă din veniturile ce se realizează pe lanțul industrializare-comercializare, venituri care sunt de 5-10 ori mai mari, și atunci producător agricol, producătorul de materii prime, va da atenție nu numai cantității, ci și calității materiei prime.

Interdependența dinamică a globalizării economiei a devenit o realitate și România nu se poate sustrage acestei tendințe, a unei dezvoltări economice reale, de piață.

Permanențe românești • Permanențe românești

Mihail Kogălniceanu

185 de ani de la naștere

Omul care și-a zidit viața în temeliile statului românesc modern

Într-una din memorabilele sale conferințe ținute la radio, Octavian Goga exclama cu un înalt sentiment de prețuire pentru mentorul curentului național de la 1840: „*Kogălniceanu! Ce bloc formidabil de stâncă, ce mare senior al trecutului, personalitatea lui se așterne dominatoare de-a curmezișul veacului al XIX-lea la noi, sentințele lui își păstrează valoarea axiomatică în gândirea neamului. Privit în diversele ipostaze de îndrumător cultural sau istoric, de om politic cumpănind treburile interne sau urmărind ieșele echilibrul internațional, cu cât îl apropii mai mult din orice parte la orice punct al vieții sale, el câștigă în fața celui mai exigent analist. Pe seama unei judecăți normale deprinse să pună la cântar oameni, stări de lucruri cu gândul de a desluși liniile mari ale trecutului unui popor, Kogălniceanu apare ca o semnificație cu totul particulară*”.

Într-adevăr, din orice unghi am privit-o, personalitatea lui Kogălniceanu apare la fel de mărețată și copleșitoare. Ca om de cultură și îndrumător al ei, în numele unor principii estetice înaintate, pe făgașul inspirației naționale și folclorice, ca fauritor de limbă literară, ca istoric și ca om politic, ca editor de cronici, ca orator și profesor, ca prozator, Kogălniceanu deschide drumuri noi pentru cultura și istoria noastră, încât urmărind evoluția multor instituții moderne și forme de activitate spirituală putem spune că la începutul lor a fost Kogălniceanu.

Din anii frazezi ai copilăriei, Mihail Kogălniceanu a îndrăgit cronicile aflate în casa tatălui săi și citea cu pasiune literatura și mai cu seamă acel minunat roman popular, *Alexandria*, una din lucrările cele mai răspândite pe atunci în țările românești, despre care vorbise cu emoție și Ion Heliade Rădulescu. Încă tânăr, M. Kogălniceanu arăta interes pentru artele plastice și pentru strângerea de cărți și reviste în limba română sau în limbile străine pe care le învățase: franceza și germana.

La studii în străinătate, în Franța și apoi în Germania, obținuse numeroase premii pentru străduința lui la învățătură. Dar și aici, ca și în Moldova, Mihail Kogălniceanu nu se mulțumește numai cu cunoștințele primite în școală. Spiritul său avid de cunoaștere manifestă un interes deosebit pentru lecturile extrascolare, din diverse domenii: istorie, literatură, filozofie, științele naturii. Tânărul Kogălniceanu citește cu pasiune ziare și reviste, se interesează de evenimentele internaționale, cu dorința arzătoare de a găsi și pentru țara lui o cale mai fericită de dezvoltare și propagare. În timpul studiilor din Franța și din Germania, el își însușește ideile progresiste ale vremii, lăsându-

se influențat de concepțiile îndrăznețe și luminoase ale lui Montesquieu și Voltaire.

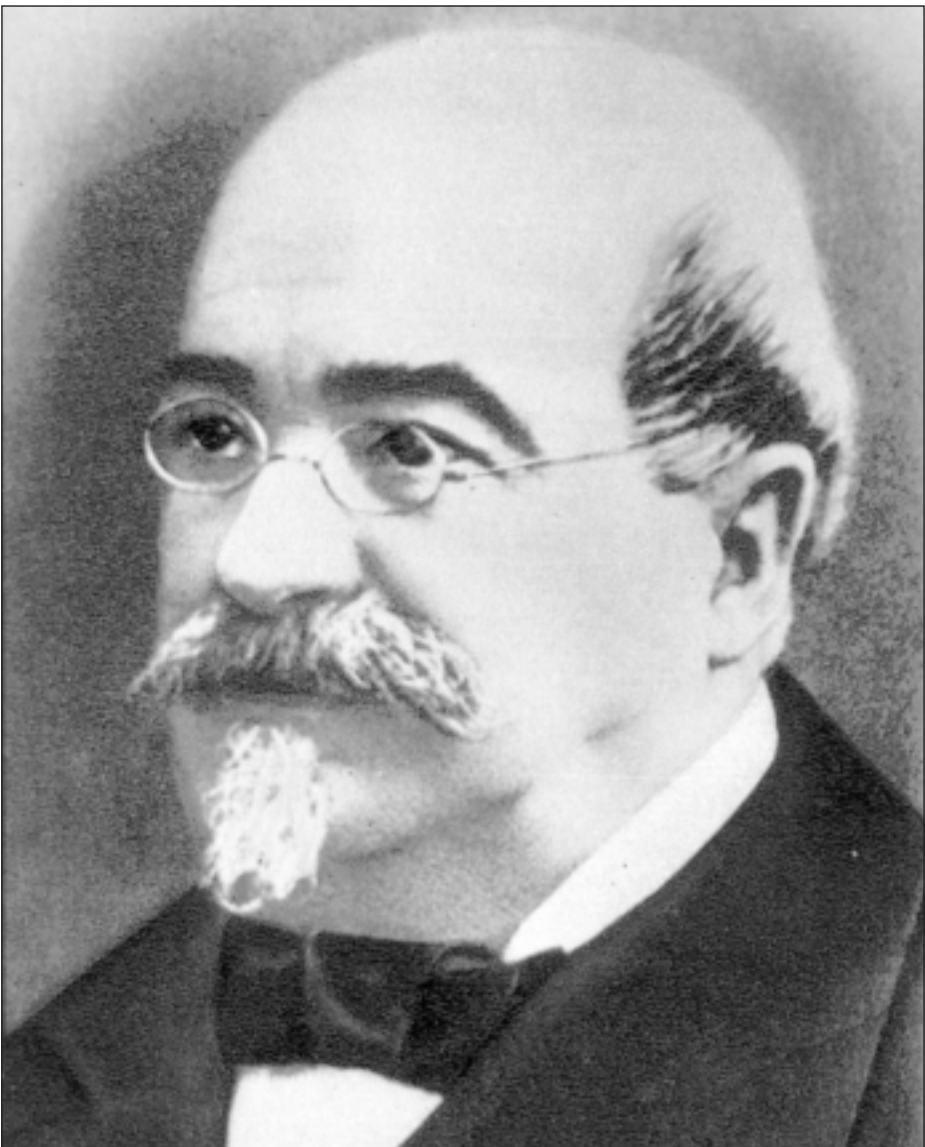
În atmosfera de efervescență intelectuală și revoluționară a țărilor prin care a trecut, Kogălniceanu n-a rămas un simplu spectator pasiv sau numai un harnic om de bibliotecă. Aici el își consolidează o concepție de viață, o viziune asupra istoriei în care prima principiu național, ideea că poporul său merită și trebuie să-și găsească un rost de seamă în cadrul lumii civilizate, că românii sunt datori să pună în

patru ani revista *Propășirea*. Marele patriot și animator cultural își propune ca publicația sa *Dacia literară* să nu aibă un caracter local, să nu fie numai a unei singure provincii, ci, după cum sugerează și titlul defel întâmplător, să fie a populației românești de pe teritoriul întregii Dacii, căci o vedea: „o foaie care, făcând abnegație de loc, ar fi o foaie românească, și prin urmare s-ar indeletnici cu producțiile românești, fie din orice parte a Daciei, numai să fie bune”. *Dacia literară* urmărea realizarea unei literaturi originale,

împotriva armeei întregi a lui Sobietki, mântuitorul Vienei, toate aceste figuri, toate aceste fapte ar merita mirarea chiar a străinilor, când istoria noastră ar fi bine cunoscută. Vroii, însă, un interes de roman, varietate de întâmplări, episoduri patetice, tragedii care să vă scoată lacrimi în ochi, grozăvii care să vă ridice părul pe cap, apoi nu voi avea trebuință decât să povestesc cruzimile și viața aventurieră a lui Vlad Tepeș, moartea vrednică de un principe a lui Despot Eraclitul, domnia lui Alecsandru Lăpușneanu, intrarea cazacilor sub Hmelnițki în Moldova, care singură este o poemă întreagă, năvălirile tătarilor, tăierea lui Brîncoveanu și a familiei sale, una din cele mai triste priveliști ce istoria universală poate înfățișa, catastrofa lui Grigorie Ghica, în care se întâlnește tot neprevăzutul dramei, și câte alte scene grozave și uimitoare, câte alte întâmplări de cel mai mare interes chiar pentru indiferenți”.

Mihail Kogălniceanu ajunge să fie suspectat, persecutat și închis chiar de fostul său protector, domnitorul retrograd Mihail Sturdza. Dar nimic nu-l poate opri din drumul său luminos. Devine conducătorul partidei naționale și un reprezentant de seamă al revoluției de la 1848 din Moldova. mai cu seamă prin ziarul său *Steaua Dunării* (1855-1859) luptă pentru Unire, considerând, chiar de la articolul-program, că Unirea Principatelor este „(...) dorință vie și logică a marii majorități a românilor. *Steaua Dunării este jurnalul Unirii. Prin aceasta ea nu urmează unei utopii: ea opără numai interesul vital al patriei. Unirea Principatelor este singurul mod în stare de a consolida naționalitatea românilor, de a le da demnitate, putere și mijloc pentru a împlini mistia lor pe pământul [...]* ce li s-a dat spre moștenire”.

Alături de Alexandru Ioan Cuza, M. Kogălniceanu participă la înfăptuirea marilor reforme sociale, ca dezrobirea țăganilor, îmbunătățirea soartei țăranilor, secularizarea averilor mănăstirești, pe care le susține și prin scrierile sale istorice și literare. În *Fiziologia provincialului la Iași*, pe care o publică în 1844, îl prietenească întrecere cu C. Negruzzi, critică aspru maimuțărirea, cosmopolitismul bogășilor, al femeilor *la la mode*, al oamenilor de lume, al tinerilor anglomani și exprimă o înaltă prețuire pentru țăranime: „*Țăranii, adevă muncitorii de pământ, asemenea nu pot să-mi slujească tipului meu: viața lor este așa de ticăloasă în privire cu a noastră, caracterul lor este așa de firesc, compatimirea mea pentru danșii este așa de mare și de dreptă încât mi-aș putea ca o neleguire cea mai mică glumă ce aș putea face asupra unei stări de oameni asupra căreia razim tot*

sarcinile, afară de cele folositoare și care ne hrănește pe noi leșeși și trândavii orașelor”.

Lupta înflăcărată și munca plină de abnegație a lui M. Kogălniceanu se împlinesc cu toate marile evenimente din care s-a plămădit statul român modern. Vorbind la 1859 despre atitudinea lui unionistă, el realizează o admirabilă autocaracterizare, în care subliniază consecvența poziției sale de luptător pentru Unire: „...*,20 de ani mai înainte, în 1837, în istoria Țărilor Române am pledat cauza Unirii. La 1840 am fondat Dacia literară menită de a pregăti unirea între diferitele ramuri ale familiei române. La 1848, ca redactor al Dorințelor partidei naționale din Moldova, am scris ca cea mai mare dorință o coroană a marilor reforme: Unirea Principatelor. La 1855 am fondat Steaua Dunării, cel dintâi ziar politic pe al cărui steag politic era scris: Unirea. (...) La 1856 și 1857, când unioniștii erau persecutați în averse și persoana lor, eu am fost membru activ al Comitetului Central al Unirii din Iași*”. Și așa s-ar putea continua firul evenimentelor cruciale din istoria modernă a românilor la care Kogălniceanu a participat printre cei dintâi: dezrobirea țăganilor, improprietărea țăranilor, secularizarea averilor mănăstirești, Războiul de Independență, reorganizarea învățământului public.

Dar nu numai evenimentele politice, istorice și sociale sunt strâns legate de uimitoarea lui personalitate. N-am greși dacă am spune că el este, poate, primul critic român, primul care a încercat să înghiebeze pentru cultura neamului o doctrină estetică, bazată pe principii ferme, cu mii de rădăcini în viața spirituală a acestui popor. Om de gust, bun cunoscător al literaturii noastre și al trecutului istoric, orientarea sa critică este de o înaltă ținută intelectuală. În critică, el respinge mania imitațiilor servile și tendințele de stricare a limbii prin latinizare

exagerată și propune afirmarea în literatură a fondului național. Opiniile sale despre scrierile lui Alexandrescu, Cârlova, Alecsandri, C. Negruzzi, Heliade sunt și astăzi de o mare actualitate.

A încercat și creație originală: nuvelele *Iluzii pierdute*, *Trei zile din istoria Moldovei*, precum și un început de roman și câteva comedii traduse sau prelucrate. El rămâne unul dintre cei dintâi și cei mai mari oratori ai noștri, încercând să răspundă în numeroase discursuri, unele păstrate integrale, altele în rezumat, dar cele mai multe pierdute, la toate evenimentele care au frământat viața poporului nostru între 1840 și 1890.

Personalitatea puternică și multilaterală, istoricul pe care Goga îl numea, pe bună dreptate, „*un senior al trecutului românesc*”, omul care și-a lăsat viața în temeliile statului românesc modern, intelectualul patriot, cu un larg orizont de cultură, care nu numai a continuat o lucrare începută de alții, ci a tăiat drumuri noi în vreme cu idei eliberatoare, cu dorința fierbinte de a sprijini cultura națională și unitatea spirituală a tuturor românilor, luptătorul pentru emanciparea celor de jos și echitate socială, omul care a fost prezent la toate răspântiile hotărâtoare ale istoriei noastre din vremea sa (revoluția de la 1848, improprietărea țăranilor, Unirea din 1859, Războiul de Independență, din 1877, orientarea culturii în spiritul tradițiilor naționale etc.), omul acesta care a dominat veacul al XIX-lea s-a stins din viață la 20 iunie 1891, după ce într-o cuvântare academică răsunătoare își definise pentru totdeauna crezul în virtutea căruia s-a desfășurat activitatea lui social-politică și culturală, o activitate care stă ca o citorie la temeliile statului român modern și ale culturii noastre naționale.

MIHAIL KOGĂLNICEANU:

Suntem o singură nație. În neunire trebuie să vedem izvorul tuturor nenorocirilor trecute

După priveliștea lumii, după minunele naturii, nimic nu este mai interesant, mai măreț, mai vrednic de luarea noastră aminte decât *Istoria*.

Istoria, domnilor mei, după zicerea autorilor celor mai vestiți, este adevărata povestire și înfățișare a întâmplărilor neamului omenesc; ea este rezultatul vrăstelor și a experienței. Se poate, dar, cu drept cuvânt, numi glasul sămânțiilor ce au fost și icoana vremii trecute. Karamazin, în alte cuvinte, o numește testamentul lăsat de către strămoșii strănepoților, ca să le slujească de tălmăcire vremii de față și de povățuire vremii viitoare.

În această privire atât de importantă, istoria, după Biblie, trebuie să fie, și a fost totdeauna, cartea de căpitanie a popoarelor și a fiecăcării om îndeosebi; pentru că fiețecare stare, fiețecare profesie află în ea reguli de purtare, sfat la îndoirile sale, învățătură la neștiința sa, îndemn la slavă și la fața bună.

Domnitorul, prin istorie, se deșteaptă la nobila ambiție de a face lucruri mari și drepte și, prin urmare, de a trăi în viitorime [...]

Dătătorul de legi, bărbatul de stat în istorie învață tocmelele ocărmuirilor, puterea și slăbiciunea lor, pricinile de sporire sau de scădere a staturilor, felurile de guvern sub care au înflorit mai mult, legile care au avut înrăurirea cea mai

princiosă sau cea mai stricăcioasă asupra puterii, asupra culturii, asupra moralului noroadelor.

Oșteanul în istorie găsește pildele cele mai drepte și mai adevărate despre stăruire; cărturarul, filosoful, în ea văd înaintarea duhului omenesc, răticirile sale, descoperirile genului, pricinile neștiinței, ale superstiției și ale întunerecului.

Simplul particular în cetirea istoriei găsește mângăiere pentru relele de față; ea îi arată că, prin o tristă fatalitate, perfecție n-a fost niciodată în lume, că virtutea a fost prigonită în viață, și că răsplata ei, cele mai multe ori, nu i-a venit decât după moarte. [...]

Cât trebuie, dar, să ne fie dragă această știință înaltă, care, las-că ne dă o petrecere folositoare și

prin cetirea ei ne îndestulează curiozitatea cea mai nobilă, dar ne învață încă a fi buni, ne măntuie de prejudețe, ne sporește ispită prin ispită veacurilor trecute și ne lungeste, cum am zice, viața! [...]

Ce interes mare trebuie să aibă istoria națională pentru noi, îmi place a crede că și d-voastră o înțelegeți ca și mine. Ea ne arată întâmplările, faptele strămoșilor noștri, care prin moștenire sunt și a noastre. Inima mi se bate când aud rostind numele lui Alexandru cel Bun, lui Ștefan cel Mare, lui Mihai Viteazul; dar, domnilor mei, și nu mă rușinez a vă zice că acești bărbați, pentru mine, sunt mai mult decât Alexandru cel Mare, decât Anibal, decât Cesar; aceștia sunt eroii lumii, în loc că cei dintâi sunt eroii patriei mele; pentru mine bătlăia de la Războieni era mai mare interes decât lupta de la Termopile, și izbânzile de la Racova și de la Călugăreni îmi par mai strălucite decât acelea de la Maraton și Salamina, pentru că sunt câștigate de către români! Chiar locurile patriei mele îmi par mai plăcute, mai frumoase decât locurile cele mai clasice. Suceava și Târgoviște sunt pentru mine mai mult decât Sparta și Atena; Baia, un sat ca toate satele pentr străini, pentru român era mai mult preț decât Corintul, pentru că în Baia, avanul rigă al Ungariei, Matei Corvinul, viteazul vitejilor, craiul crailor, cum îi zicea Sixt al IV –lea, rănit de sabia moldovână, fu pus în fugă, și uită drumul patriei noastre.

Trebuința istoriei patriei ne este neapărată chiar pentru ocortoria driturilor noastre împotriva națiilor străine. Neavând istorie, fiețecare popor dușman ne-ar putea zice cuvintele d-lui Aaron: „Începutul ce ai este necunoscut, numele ce porți nu este al tău, nici pământul pe care lăcuiești; soarta ta așa a fost ca să fi tot după cum ești: leapădă-te de începutul tău, schimbă-ți numele, sau primește pe acesta ce ți-l dau eu, rădică-te și du-te din pământul pe care lăcuiești, căci nu este al tău, și nu te mai munci în zădar, căci tu nu poți fi mai bine de cum ești”. Și, în adevăr, toate aceste cuvinte ni s-au zis de către străini; începutul nostru ni s-a tăgăduit, numele ni s-a preăcut, pământul ni s-a sfășiat, driturile ni s-au călcat în picioare, numai pentru că n-am avut conștiința naționalității noastre, numai pentru că n-am avut pe ce să ne întemeiem și să fi ne apărăm dreptățile.

Domnilor, când aș fi așa de norocit să dezvoltz mai mult în inima d-voastră interesul pentru istoria patriei, m-aș fâli că am sporit în d-voastră și îi iubirea cătră patrie, și că, prin urmare, am contribuit la păstrarea naționalității; căci ce poate mai mult să ne-o păstreze decât această

istorie, care ne arată ce am fost, de unde am venit, ce suntem, și, ca regula de trei, ne descopere și numărul necunoscut, ce avem să fim! [...]

Negreșit că istoria Spartei, a Atenei, a Romei, are mai mult interes decât a noastră pentru tot străinul; dintâi, pentru că grecii și romanii sunt popoarele care până acum rezumă civilizația și lumea vechie; al doilea, pentru că înrăurirea lor încă până astăzi se păstrează asupra noastră prin pravilele religioase și civile, prin științe, prin arte, prin pământ ce le-am moștenit de la dâșnii, și, în sfârșit, pentru că toată instrucția clasică a junimii încă atăzi se razămă pe istoria grecilor și romanilor și, mai ales, pentru că faptele acestor popoare s-au scris de niște bărbați ca Tucidid, ca Tacit, ca Tit-Livie. Subt aceste priviri, eu singur mărturisesc interesul universal al istoriei grece și romane; dar, în ce se atinge de curajul individual, de îndrăzneala faptelor, de statornicia apărării, de mărînimia și bărbăția voievozilor noștri, cari, deși pe un teatru strîmt și cu mici mijloace, au săvârșit lucruri uriașe, în toate acestea, domnilor mei, mă tem de a zice că istoria noastră ar fi mai jos decât istoria a orișicărui popor vechiu sau nou. Lupta națională a românilor cari, mai trii veacuri, au apărut cu sabia creștinăitatea împotriva tuturor puterilor Islamismului, domnia lui Alexandru cel Bun și a lui Mircea cel Bătrân, a cărora nume răsunau de la Marea Baltică până la porțile Bizanției, strălucitele fapte a unui Ștefan cel Mare, blânda figură a lui Neagoe VV., carele, ca Ludovic al XII –lea a Franței, lăsă sfătuii fiului său cum să domnească; abdicarea lui Petru Șchiopu care preferă să se scoboare de pe tronul Moldaviei, decât să plătească bir turcilor; chipul măreț, și întocmai ca al lui Ahil, al lui Mihai Viteazul, singurul voevod ce ajuns a uni părțile Daciei vechi și a se putea intitula„Mihail, cu mila lui Dumnezeu, Donn Valahiei, Moldaviei și Transilvaniei”[...] toate aceste figuri, toate aceste fapte, ar merita mirarea chiar și a străinilor, când istoria noastră ar fi mai bine cunoscută. [...]

Pe lângă acestea, istoria românească mai are un interes și mai universal. Patria noastră, prin o vrednică de toată jalea soartă, a fost menită din cea mai bătrână vechime să fie teatru din veaculul creștinesc, găsim pre Darie, pre Alexandru cel Mare, pre Lisimah luptându-se cu dăci, a cărora pământ l-am moștenit noi. O sută de ani după Hristos, întâlnim pre Decebal, cel mai însemnat rigă barbar care a fost vreedată, mai măreț, mai vrednic de a fi pe tronul Romei,

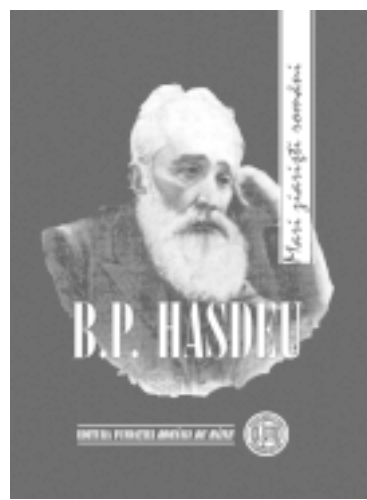
decât mișeiilor urmași a lui August. În adevăr, acest Decebal merita atât de puțin numele de barbar cât și orice alt bărbat mare care dorește a-și civiliza țara. [...]

În poziția noastră de față, cea întâi datorie, cea întâi însușire trebuie să ne fie modestia; almintrelea, am putea merita aceea ce zice d-l Eliad, că numai națiile bancrute vorbesc necontenit de strămoșii lor, bunăoară ca și eugheniștii scăpăți. Să ne scoborâm din Ercul, dacă vom fi mișei, lumea tot mișei ne va ținea; și dimpotrivă, dacă, izgonind demoralizația și neumirea obștească care ne damă spre peire, ne vom sili cu un pas mai sigur a ne îndrepta pe calea frăției, a patriotismului, a unei civilizații sănătoase și nu superficiale, cum o avem, atunci vom fi respectați de Europa, chiar dacă ne-am trage din hoardele lui Gengis-Han. Așa dar, domnilor mei, eu nu vă voiu ascunde că legile, că obiceiurile, că limba, că începutul nostru se trag din romani; istoria de mult a dovedit aceste adevăruri; dar, încă o dată vă mai spun, sunt departe de a măguli o manie ridicolă, vorbindu-vă de faptele romanilor, ca când ar fi ale noastre; ci voiu face ceva mai folositor: mai voiu sili a vă îndemna, că, dacă vroii să fiți cunoscuți de adevărați fii ai romanilor, apoi să faceți și d-voastră ceva care să se poată sămălui cu isprăvile poporului de lume domnitor.

Înainte de a sfârși, dați-mi voie, domnilor mei, să chem luarea voastră aminte asupra cursului meu. Dacă grecii au căzut odată sub jugul lui Filip, și în urmă sub jugul romanilor, este pentru că au voit să fie plateani, tebani, ateniani, spartați și nu heleni; tot așa și strămoșii noștri au voit să fim ardeleni, munteni, bănațeni, moldoveni și nu români; rareori ei au voit să se privească între dâșnii ca o singură nație; în neunirea lor, dar, trebuie să vedem izvorul tuturor nenorocirilor trecute, a căror urme, încă până astăzi, sunt vii pe pământul nostru. Departe de a fi părțitorul unui sentiment de ură către celelalte părți a neamului meu, eu privesc ca patria mea, toată acea întindere de loc unde se vorbește românește [...]

[Din Cuvânt pentru deschiderea cursului de istorie națională în Academia Mihăileană (1843)]

Cartea universitară la Editura Fundației România de Măine

B.P. HASDEU

Publicistică

Pe linia continuată de Mihai Eminescu și Nicolae Iorga, publicistica lui Bogdan Petriceicu Hasdeu este un patrimoniu de mândrie națională, legitimată plurivalent prin crezul lui de-o viață în destinul nostru istoric și în vocația europeană a statului român național unitar, ca factor de civilizație latină la grădina Dunării, ca element de rezistență în fața poftelor imperiale, dar și ca inițiator al unor importante demersuri continentale, de natură politică, economică și mai cu seamă culturală. Așa se face că în publicistica lui Hasdeu regăsim germele întregii sale creații monumentale și poate că niciunde în lume un „simplu” text de revistă n-a deschis porțile unei creații atât de ample, cum a făcut-o scrisul cotidian al lui B.P. Hasdeu. Acoperind domenii precum folclor, lingvistică și filologie, istorie, cronici și articole literare, filosofice, educație, economie, Europa și interesul național românesc, ediția de față, apărută în cadrul Colecției „Mari ziariști români”, dobândește însușirea unui esențial instrument de lucru, la îndemâna tineretului studios, pentru cunoașterea universului hasdeean și, prin el, a etapei istorice de mare complexitate, în care s-au pus bazele României moderne. Studiul introductiv (*B.P. Hasdeu, publicistul român cu vocație europeană*), semnat de **Mihai Iordănescu**, alcătuitul întregii ediții, reduce în actualitate însușirile fundamentale ale scrisului lui B.P. Hasdeu, în opoziție cu multe dintre „legende” și „oculte” care l-au nedreptățit sistematic pe marele nostru clasic de-a lungul ultimelor șase decenii îndoeșebi.

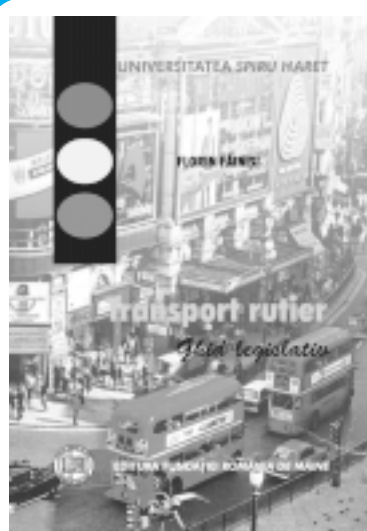
Emil-Călin DINGA

*Reflecții economice, I
Fenomene cauzaliți
și comportamente
în tranziția economiei
românești*

Abordând problematica fenomenologiei tranziției economiei și societății românești, acest prim volum din seria de *Reflecții economice* cuprinde 3 studii empirice și 6 articole de opinie pe teme de o mare actualitate. Concepțuit în 2 secțiuni distincte – A. *Studii empirice* și B. *Opinii*, lucrarea analizează cu pertinentă fenomene acute specifice perioadei de evoluție atipică a economiei, tranziția de la economia de comandă la economia de piață.

Definind caracteristicile procesului de tranziție din ultimul deceniu în România, autorul ajunge la concluzia că acestea au condus la apariția unui tip specific de șomaj, pe care-l numește *șomaj de tranziție*, generat de constrângerile tehnice – restructurări sau chiar închiderea unor firme. În lucrare se argumentează necesitatea de a se dinamiza economia subterană – adversar sau partener, „economia” coruptibilității și fraudei; constrângeri și prăguri în relansarea economiei românești; ținte dezirabile ale guvernării în perioada de tranziție; blocajul financiar, corupție și coruptibilitate, formulând păreri și concluzii desprinse din cercetarea unor asemenea fenomene.

Prin intermediul registrului tematic, prin riguroasa științifică a demonstrațiilor, precum și prin stilul personal folosit, lucrarea se recomandă de la sine.

Florin FĂINIȘI

*Transport rutier
- Ghid legislativ -*

După 1989, România a înregistrat o intensă activitate legislativă, materializată în legi, ordonanțe de urgență și hotărâri ale Guvernului. Repertoriul legislației României – evidența oficială – cuprinde, pentru perioada 22 decembrie 1989 – 31 decembrie 2000, în fondul activ un număr de 4581 acte normative, din care 1777 legi, 378 ordonanțe ale Guvernului, 201 ordonanțe de urgență ale Guvernului și 2825 hotărâri de Guvern. La acest număr de 4581, sunt de adăugat și 550 de acte normative ale administrației publice centrale de specialitate, ceea ce înseamnă că Repertoriul legislației conține referințe, în total, la 5131 acte normative. Evidența lor este deosebit de diferită și pentru specialiști, cu atât mai mult pentru nespecialiști. În aceste condiții, utilitatea lucrării apărute este evidentă. Meritoriu este, totodată, faptul că, în elaborarea acestui *Ghid legislativ*, autorul nu a făcut o simplă muncă de reproducere a actelor normative în vigoare și a celor modificate, ci a operat în actul de bază toate modificările ulterioare, publicând o formă finală a actului în vigoare, așa cum ar trebui să arate după numeroasele intervenții pe text făcute de legiuitor. Articolele și alineatele modificate au fost înlocuite, specificându-se, între paranteze, la sfârșitul articolului sau alineatului respectiv, actul normativ care impune această modificare. Atunci când un articol sau alineat a fost abrogat, textul original a fost eliminat și s-a menționat doar titlul actului normativ abrogat. Lucrarea de față oferă o amplă informație, un real sprijin tuturor specialiștilor din domeniul transportului rutier, fiind prima care pune la dispoziție întreaga legislație în vigoare din acest sector. Ea se adresează, totodată, studenților facultăților de drept, care studiază disciplina Dreptul Transporturilor, ajutându-i, sub raport didactic, metodologic, să-și structureze cunoștințele, folosind acest autentic îndrumar legislativ.

Mihai CERNAT

*Conceperea
și elaborarea
ziarului*

Manual destinat studenților de la facultățile de jurnalistică, cartea constituie, de fapt, o încercare de a explica în ce constă activitatea, extrem de complexă și marcată de o responsabilitate cu multiple fațete, destinată „fabricării” unei publicații cotidiene. Autorul pornește de la premisa că „elaborarea” ziarului este, mai întâi, un proces dedicat înțelegerii importanței, din punctul de vedere al fiecărei publicații, a întregii producții publicistice realizate pentru un anumit segment de cititori. Este dezvoltată apoi ideea că expresia grafică, pe care o dobândește orice publicație în timpul efortului de „concepere și elaborare” la zi, nu este altceva decât o modalitate inteligentă de punere în valoare, printr-o estetică proprie presei, a ideilor jurnalistice aflate în paginile și articolele ziarului. Dintr-o asemenea perspectivă, autorul conferă secretariatului de redacție un rol cheie în „scoaterea” fiecărei ediții. El insistă, de asemenea, asupra a ceea ce se înțelege prin „creativitate jurnalistică”, pusă în evidență atât de „sinteza redacțională”, cât și de cea „secretarială”, completate cu date legate de „designul ziaristic” și, în final, cu elemente esențiale despre managementul de presă.

Exigențe ale dezvoltării economice durabile

Privatizarea sectorului bancar reprezintă pilonul unei economii de piață eficiente și a fost dorită încă din 1993. Puțini au fost cei care au înțeles legătura directă care există între economie și sistemul bancar. Dacă România reușește să-și stabilizeze și să-și dezvolte economia, abia atunci se poate vorbi cu adevărat de rolul pozitiv pe care l-ar putea juca băncile și de potențiala reușită a privatizării sectorului bancar. Cele două exemple reușite de privatizare în sectorul bancar au fost Banca Română de Dezvoltare (BRD), în prezent BRD – Societate Generală (numărul patru într-un clasament al sectorului) și Banc Post (numărul opt în sector). Ambele bănci s-au confruntat însă cu unele probleme legate de creditele lor neperformante (10-11% din portofoliul total de credite la BRD și 5-6% la Banc Post).

Reforma fiscală ar trebui să stimuleze întreprinderile să obțină mai mult profit, în condițiile în care acestea cheltuiesc mult, consumă mult și se mențin pe „linia de plutire”, cu o eficiență modestă a muncii și cu o competitivitate minimă, ceea ce explică faptul că profiturile lor rămân reduse. O măsură controversată adoptată în domeniul fiscal a fost reprezentată de introducerea cotei unice, de 19%, la TVA. Agenții economici au contestat această decizie prin prisma faptului că taxa pe valoarea adăugată ar fi trebuit să rămână la o cotă redusă, până la maximum 11%, pentru produsele de bază. În multe țări, rata TVA este mult mai scăzută decât în România: în Japonia, 3%, în Turcia, Spania și Luxemburg, 12%, iar în U.E., media este de 15%. Consecvenții ideii de integrare în UE, finanțistii români au decis și modificarea sistemului de accizare, prin introducerea monedei unice europene – euro, ca instrument de plată a accizelor.

Din dorința firească de a limita restituirile ilegale de TVA, în care a fost implicat pe criterii politice, Ministerul Finanțelor a căzut în cealaltă extremă, aceea de a tergiversa rambursarea TVA, creând, prin aceasta, imense prejudicii agenților economici în cauză. Asociația Oamenilor de Afaceri din România a semnalat în repetate rânduri (ex. 11 aprilie 2001), situația conform căreia Ministerul Finanțelor percepe penalități pentru neplata impozitelor, dar nu-și îndeplinește obligația legală de a returna TVA-ul; sumele blocate astfel ating sute de mii de miliarde, punând

fiscalitatea nu trebuie să fie neutră. Adică, nu poate să fie aceeași și față de cel ce poate să-și cumpere și pâine și bijuterii, și față de cel care nu poate să-și cumpere nici măcar pâine.

Ministerul Finanțelor Publice lucrează pentru unificarea legislației fiscale în vederea simplificării acesteia, urmând ca în acest an să fie elaborat Codul fiscal și Codul de procedură fiscală. Este necesară unificarea reglementărilor fiscale pentru a nu mai apărea alte legi, inițiate de alte instituții, care să conțină prevederi fiscale. Cele mai multe hotărâri de guvern sunt în domeniul fiscal. Ideea este de a reduce taxele și impozitele, pentru a micșora economia subterană, a spus primul-ministru Adrian Năstase, care a mai arătat că o acțiune în zona fiscalității, condusă într-un mod iresponsabil, ar putea crea

probleme foarte mari în asigurarea finanțării diverselor proiecte sociale și în plata salariilor. Într-o primă etapă, au fost elaborate două proiecte de legi, privind regimul accizelor și privind regimul TVA. Proiectul de lege privind TVA nu prevede modificări de cote, urmărindu-se unificarea celor 400 acte normative în domeniu. Faptul că, începând din 1992, s-au adoptat atâtea reglementări pentru accize și TVA a creat nu numai o dăunătoare instabilitate fiscală, ci, a provocat multe disfuncționalități în mecanismul de încasare a impozitelor și taxelor.

O mare atenție se acordă modalităților de rambursare a TVA, astfel încât operațiunea să nu dureze mai mult de 30 de zile, ceea ce reprezintă încă un vis pentru beneficiarii cotelor respective. Se preconizează includerea în TVA a unor taxe, precum cea percepută pentru fondul special al drumurilor. Se operează și scutiri, în special pentru liberi profesioniști, mărindu-

7,02 miliarde dolari SUA. Din această sumă, 4,9 miliarde dolari SUA reprezenta participarea la capitalul societăților comerciale, iar 2,12 miliarde – volumul de investiții în valută angajat în contractele de privatizare încheiate de FPS în perioada ianuarie 1993 – august 2000. Numărul societăților comerciale cu capital străin înființate se ridică la 77.723, alte 144 societăți fiind beneficiare ale unor investiții din partea cumpărătorilor străini. Franța ocupă, în continuare, primul loc la clasamentul după volumul investițiilor în țara noastră, valoarea totală a investițiilor franceze ridicându-se la 792,5 milioane dolari SUA. Pe locurile următoare se situează Germania, cu 734,7 milioane dolari SUA, Olanda, cu 697,8 milioane dolari și SUA, cu 660,4 milioane dolari. Dintre cele mai mari companii cu aport străin în România se pot menționa: Daewoo Automobile România, operatorii de telefonie mobilă Mobil Rom și Mobifon, Shell România (companie cu capital privat străin), Unilever, Romtelecom, Coca-Cola.

Atragerea investitorilor de portofoliu în România a fost un proces greu și anevoios, iar statisticile arată clar că ne aflăm pe ultimul loc între țările Europei Centrale și de Est și la acest indicator. În timp ce, la nivelul anului 2000, Polonia contabiliza 1.500 miliarde dolari SUA, în România investițiile de portofoliu erau de doar 100 milioane dolari SUA. Cu valoarea de 7 miliarde dolari SUA a capitalului străin investit în perioada 1990-1999, România se clasează pe locul al patrulea ca volum al investițiilor străine atrase pe ansamblul țărilor candidate la aderarea la UE, la mare distanță însă de ocupantele primelor trei locuri: Polonia, cu 37 miliarde dolari SUA; Ungaria, cu 20 miliarde dolari SUA și Cehia, cu 16 miliarde dolari SUA. În timp ce în Ungaria au fost investiții cca 1.000 dolari SUA pe locuitor, în Republica Cehă – cca 550 dolari SUA pe locuitor, în România au fost investiții cca 290 dolari SUA pe locuitor. Sectoarele economiei care au atras cele mai multe investiții străine sunt: industria extractivă, prelucrătoare, construcții de mașini, utilaje și echipamente (împreună având o pondere de 26%), serviciile (24%), agricultura și industria alimentară (16%), comerțul cu ridicata (17%), comerțul cu amănuntul (8%), transporturile și construcțiile (câte 2,5%), turismul (1%).

Evident, o mai mare stabilitate legislativă ar atrage mai mulți investitori de portofoliu în România.

Mituri și concepte științifice în perimetrul politicii economice*

Prof. univ. dr. Victor STOICA,
Asistent univ. drd. Eduard IONESCU

Consecințele intervenției statului în economie

⇒ **Șomajul**

Șomajul provine din faptul că un lucrător potențial și un angajator potențial nu ajung să se pună de acord.¹ Astfel, dacă luăm în seamă faptul că, fie condițiile oferite de angajatori nu-i satisfac pe lucrători, fie condițiile dorite de lucrători nu sunt rentabile pentru angajatori, rezultă că șomajul nu este o fatalitate inexplicabilă, nu este produsul unei mecanici globale implacabile, ci este rezultatul deciziilor umane într-un mediu economic dat. Ameliorarea acestui mediu este în atribuțiile statului² care trebuie să îmbunătățească, pe de o parte activitatea antreprenorială, pentru că, acolo unde nu există întreprinzători nu există salariați iar, pe de altă parte, să favorizeze *libertatea contractuală, deoarece șomajul este rezultatul unei situații în care numeroase contracte de muncă nu pot fi semnate*, de exemplu, datorită edictării salariului minim pe economie, la care ne vom referi în continuare.

⇒ **Salariul minim pe economie**

Din pură demagogie, guvernul a mărit salariul minim pe economie mai rapid decât ar fi posibilă creșterea productivității în majoritatea întreprinderilor. Cei mai afectați sunt șomerii tineri deoarece, dacă un tânăr s-ar putea angaja cu un salariu mai mic decât cel minim decretat, el ar avea șansa să se profesionalizeze, să-și sporească, cu timpul, productivitatea, astfel încât, în multe cazuri, într-o anumită perioadă de timp, el ar putea obține un salariu mai ridicat decât faimosul salariu minim care este o veritabilă *barieră* la intrarea pe piața muncii. „**Salariul minim este o monstruoasă mașină de a crea sărăcie și excludere... Salariul minim se bazează, în fapt, pe acea idee, moștenită din romantismul revoluționar, că un angajator este, cu necesitate, un exploatare și că el trebuie forțat să plătească un salariu decent.**”³

Așadar, salariul minim împiedică adaptarea continuă a capacităților umane la remunerare, omoară viitorul, fără a mai pune la socoteală inevitabilitatea favorizării muncii *la negru*. Și, ca să o cităm pe Margaret Thatcher: *cea mai bună politică de utilizare a forței de muncă este de a nu avea nici una!*

* (Vezi *Opinia națională* nr. 328)

⇒ **Monopolul baterii de monedă**

În domeniul monedei economiștii liberali s-au situat pe trei poziții distincte pe care le sintetizăm în continuare.

Milton Friedman este susținătorul unei reguli de emisiune automată, potrivit căreia autoritățile monetare anunță dinainte rata de creștere a masei monetare și se angajează să o mențină, precum și a existenței unei rate de schimb flotante între monedele naționale.

Jacque Rueff consideră că este necesară reînnoirea la etalonul aur, respectiv la asumarea, de către banca centrală, a angajamentului de a converti la un preț fix propria sa monedă națională contra aur.

Friedrich A. Hayek susține „denaționalizarea monedei”, adică sfârșitul monopolului public asupra creației monetare și, deci, libertatea de intrare pe piața monedei pentru producătorii și utilizatorii privați. Cu alte cuvinte, el preconizează instaurarea concurenței pentru producția monedelor, asemănător producției oricăruia alt bun.

Să observăm că nu este nimic liberal într-un sistem în care prețurile variază între monede care sunt produsul intervenției statului. Un sistem monetar nu este liberal și, prin urmare, nici *optimal*, dacă există rate de schimb flotante între monedele care sunt produse de monopolurile publice și care beneficiază de privilegii particulare (de exemplu, cursul forțat și controlul schimburilor). Pentru ca monedele să răspundă *optimal* nevoilor utilizatorilor lor trebuie să existe libertatea de intrare pe piața monedei, respectiv să înceteze acordarea, de către stat, a monopolurilor băncilor centrale. **Trebuie privatizată moneda.**

⇒ **Sursă de instabilitate economică**
Politica de stabilizare macroeconomică este una dintre sarcinile esențiale ale Statului și una dintre justificările majore ale existenței lui. În realitate, politica de stabilizare economică este inutilă, pentru că stabilizarea s-ar putea face mai bine într-o economie a *laissez-fair-ului*, cu condiția ca deciziile să fie luate de persoane responsabile.

De ce spunem că statul este o sursă de instabilitate economică?

Să evocăm „triunghiul magic” al politicii economice:

Deplina utilizare a forței de muncă. Am văzut până acum că deplina

ocupare nu poate fi obținută decât prin reînnoirea la libertatea contractuală pe piața muncii și nu printr-o *oarecare politică de ocupare sau de manipulare a cererii globale*.

Absența inflației. Inflația este produsul unei creații monetare în exces și ea rezultă din *intervenționismul statal*. Așa, după cum știm, eșecul întreprinderilor publice constituie un fenomen universal și inteligibil (deoarece ele conduc la scăderea responsabilității), tot așa *întreprinderile publice de producere a monedei produc monede proaste*.

Atunci când o politică monetară este prea expansionistă ea este inflaționistă; nici nu s-ar pune problema nevoii de politică de stabilizare monetară dacă statul nu ar crea instabilitate monetară!

Echilibrul extern. În speță, este vorba despre echilibrul balanței de plăți. Atunci când o țară se află în regim de schimburi fixe, ea nu poate să facă o politică monetară independentă. Dacă, cu toate acestea, autoritățile monetare încearcă să facă o politică monetară mai expansionistă decât cea a partenerilor ei, rezultă ieșiri de monedă care se numesc „deficit al balanței de plăți”. Se încearcă atunci să se modifice balanța de plăți, instaurându-se controale ale schimbului, drepturi de vamă și alte măsuri contrare libertății schimburilor. Singura soluție constă din a pune în armonie politica de schimb și politica monetară, fie abandonând pretenția de a practica o politică monetară, fie abandonând pretenția de a menține rate de schimb fixe. **Acasta**

Înseamnă că statul nu trebuie să practice politici economice, ci să se abțină de a o face.⁴

*

Cetățenii statelor moderne trăiesc sub amenințarea constantă a arbitrarului statal și nu există un mai mare risc. **Ceea ce trebuie să impunem în domeniul relațiilor private este ordinea contractului**, adică un dublu angajament între persoane proprietare și responsabile. A trece de la contractul voluntar dintre proprietarii legitimi la constrângerea statală înseamnă a trece de la civilizație la barbarie.

¹ Să nu uităm însă nici faptul că șomajul nu își are sursa în suprimarea locurilor de muncă, ci în faptul că nu se creează suficiente noi locuri de muncă, deoarece sistemul de incitare la angajare este năruit de reglementări și fiscalitate. Legislația pretinde că protejează lucrătorii descurajând crearea de locuri de muncă. Sistemul fiscal și social actual, care pedepsește în proporții neobișnuite crearea de valoare, datorată unui schimb contractual dintre un angajator și un salariat, este un fenomen esențial în descurajarea ocupării.

² Creșterea șomajului se explică, în mod esențial, prin intervenția statului în contractul de muncă, îndeosebi prin determinarea directă a costului muncii (cazul salariului minim) sau prin creșterea voluntaristă a salariului indirect care modifică structura costului muncii dintre salariul direct și salariul indirect, ceea ce distruge incitațiile productive și provoacă șomaj.

³ *Idem*, p. 417.

⁴ *Idem*, p. 436.

Studenți ai Facultății de Management Financiar-Contabil la o oră de curs

Redactor prezentator: Bianca MOISESCU

La tvRM:
Știri din țară și din întreaga lume pentru cele mai largi categorii de telespectatori

Programul Televiziunii *România de Mâine* (tvRM)

Luni 11 martie 2002	Marti 12 martie 2002	Miercuri 13 martie 2002	Joi 14 martie 2002
6:00 Matinal - Informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri și muzică 10:00 Drept civil (9) 11:00 Bazele contabilității (17) 11:30 Psihologia educației (9) 12:00 Lingvistică generală (1) 13:00 Economie politică (18) 14:00 Știri 14:15 Dreptul muncii (10) 15:30 Maestrul artei și culturii românești: George Zaharescu (r) 18:00 Orizonturi economice. Recensământul populației și al locuințelor 19:00 Automobilele. Documentar 19:25 Din folclorul românesc 19:55 Lecția de engleză (1) (Not yet but soon) 20:30 Actualități 21:15 Sportul la ora adevărului – talk-show pe probleme de sport 22:30 Ora de română (r) 23:00 În atelierul de creație: Dan Tărchilă (r) 23:55 Program muzical nocturn	6:00 Matinal - Informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri și muzică 10:00 Drept roman (25) 10:30 Istoria economică a României (5) 11:05 Literatură străină (1) 11:35 Anatomie funcțională (1) 12:35 Limba franceză – curs practic (4) 13:00 Sisteme logice (1) 14:00 Știri 14:15 Dreptul muncii (11) 15:25 Limba latină (5) 15:55 Club internațional. Maroc (r) 17:55 Orizonturi economice. Surse ale dezvoltării durabile a economiei românești (3) 18:55 Litera și spiritul legii. Sistemul fiscal după 11 ani de tranziție (r) 19:55 Pro Diplomația: Diplomația și drepturile omului (1) 20:30 Actualități 21:15 Jazz 21:45 Lumea sporturilor. Școala campioanelor – Clubul sportiv școlar Triumf-București. Info-sport (r) 22:45 Program muzical nocturn	6:00 Matinal - Informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri și muzică 10:00 Drept penal (5) 10:30 Literatură engleză (2) 10:55 Teoria comunicării (3) 11:35 Birotică (5) 12:05 Istoria economică a României (5) 12:35 Limba franceză contemporană (1) 13:30 Bazele informaticii (17) 14:00 Știri 14:15 Drept constituțional (11) 14:45 Istoria literaturii române (2) 15:10 Geografie economică mondială (2) 15:40 Lingvistică generală (2) 16:30 Psihologia educației (10) 17:00 În slujba adevărului (r) 18:00 Orizonturi economice. Impactul investițiilor străine asupra economiei românești 19:00 Asistența socială. Documentar 19:35 Din folclorul românesc 20:30 Actualități 21:15 Cultura americană. Documentar 21:45 Lumea sporturilor. Maratonul lumii 22:45 Program muzical nocturn	6:00 Matinal - Informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri și muzică 10:00 Drept penal – partea specială (9) 11:15 Limba latină (6) 11:50 Geografie economică mondială (3) 12:55 Istorie și civilizație franceză (1) 13:25 Metode și tehnici de cercetare în sociologie (2) 14:00 Știri 14:15 Drept civil (10) 15:10 Limba franceză contemporană (2) 15:40 Bazele contabilității (18) 16:05 Sisteme logice (2) 16:35 Teoria comunicării (3) 17:25 Cultura și civilizația hispanică (2) 18:00 Melodii populare românești 18:30 Călător prin peșteri gorjene. Documentar 19:00 Sănătate pentru toți: Institutul de se-uri și vaccineri „Ion Cantacuzino” 19:30 Societatea românească – încotro? (4) 20:00 Piese concertante 20:30 Actualități 21:15 Un campion mondial în Studioul tvRM – Leonard Doroftei (r) 22:20 Universitaria. Literatura română la început de mileniu 22:45 Orizonturi economice. Recensământul populației și al locuințelor (r) 23:50 Program muzical nocturn

Vineri 15 martie 2002	Sâmbătă 16 martie 2002	Duminică 17 martie 2002
6:00 Matinal - Informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri și muzică 10:00 Drept penal – partea specială (10) 11:10 Statistică economică (11) 11:35 Anatomie funcțională (2) 12:30 Literatură engleză (3) 13:00 Istoria economică a României (6) 13:25 Sisteme logice (3) 14:00 Știri 14:15 Drept penal (6) 14:45 Istorie și civilizație franceză (2) 15:20 Lingvistică generală (3) 16:00 Muzica pentru toți. Portret de interpret: Liana Lungu (r) 17:00 Patrimoniul cultural al umanității. Documentar 18:00 Dicționar economic: Impozitul pe venitul global (2) 18:30 Dialog juridic. Consultații juridice cu prof.univ.dr. Corneliu Turianu 19:00 <i>Lumea în clipa 2000</i> . Adio libertăți! 20:00 Din folclorul românesc 20:30 Actualități 21:15 Muzică populară 21:45 Societatea românească – încotro? (4) (r) 22:15 Orizonturi economice. Surse ale dezvoltării durabile a economiei românești (3) (r) 23:15 Program muzical nocturn	6:00 Matinal - Informații utile, sfatul medicului, gimnastică, interviuri și muzică 9:00 Ora de română 9:35 Universitaria. Biblioteca și Universitatea. Convorbire cu Gh.Buluță. 10:00 Atelier studențesc: Studenția profesorilor noștri – convorbire cu Ion Bucheru 10:30 Dicționar economic. Impozitul pe venitul global (2) (r) 11:00 Lecția de engleză (r) 11:30 Puncte cardinale - talk-show de analiză-comentariu a ultimelor evenimente din politica internațională și românească 12:30 Ora de muzică. În vizită la Liceul de muzică „Dinu Lipatti” (3) 13:30 Litera și spiritul legii: Impactul social al legii. Talk-show de prof.univ.dr. Corneliu Turianu 14:30 Filosofie și cultură: Lucian Blaga – filosof al culturii și al istoriei 15:30 Din folclorul românesc 16:00 În slujba adevărului – talk-show de Petre Buneci 17:00 Lumea sporturilor. Glorii ale sportului românesc: Mihaela Penes – campioană olimpică la 17 ani 18:00 Muzica pentru toți. Portret de interpret: Aneta Stan 19:00 Opera din Pekin. Documentar 19:35 Armonii celeste 20:30 Actualități 21:00 Dezbateri culturale. Obiceiuri de primăvară 21:55 Pro Diplomația: Diplomația și drepturile omului (1) (r) 22:30 Orizonturi economice. Impactul investițiilor străine asupra economiei românești (r) 23:30 Program muzical nocturn	6:00 Matinal - Informații utile, sfatul medicului, gimnastică, interviuri și muzică 8:00 Sănătate pentru toți. Institutul de se-uri și vaccineri „Ion Cantacuzino” (r) 8:30 Dialog juridic (r) 9:05 Corsica. Documentar 9:55 Corrot - natura în atelier. Documentar 10:50 Simbolul eternității în China. Documentar 11:25 Din folclorul românesc 12:00 <i>Lumea în clipa 2000</i> : Adio libertăți (r) 13:00 Muzică populară cu Ionuț Sidău. 13:30 Club internațional: Suedia 15:30 Idei în dezbateri. Istoria reformei învățământului românesc (8) (r) 16:05 Muzică pentru toți – studenți interpreți 17:00 Lumea sporturilor: Școala campioanelor – Clubul sportiv școlar Triumf (2) 18:00 Maestrul artei și culturii românești: Ludovic Spiess 20:30 Actualități 21:00 Lieduri și arii din opere interpretate de studenți 21:30 Calendar literar. Ion Creangă; Al.Davila: Vlaicu Vodă – 100 de ani de la premieră 22:00 Puncte cardinale (r) 23:00 Ora de muzică. În vizită la Liceul de muzică „Dinu Lipatti” (3) (r) 24:00 Program muzical nocturn

La tvRM Un nou ciclu de emisiuni Orizonturi economice

Luni, 11 martie orele 18,00: **Orizonturi economice. Recensământul populației și al locuințelor.** Invitatul emisiunii: prof. univ. dr. Ion Păcuraru, secretar general al Societății Române de Statistică. Realizatorii emisiunii: prof. univ. dr. Victor Axenciuc, lector univ. dr. Eugen Ghiorghită, împreună cu distinsul invitat vă vor da toate informațiile privitoare la eveniment.

Marti, 12 martie orele 17,55: **Orizonturi economice.** Surse ale dezvoltării durabile a economiei românești (III). Invitați: prof. univ. dr. Gh. Răboacă, conf. univ. dr. Ovidiu Ioan Naneș. Moderator: prof. univ. dr. C-tin Mecu. Realizatori: prof. univ. dr. Victor Axenciuc și dr. Stela Cristea.

Miercuri, 13 martie orele 18,00: **Orizonturi economice.** Impactul investițiilor străine asupra economiei românești. Invitat: prof. univ. dr. Costea Munteanu și dr. Voicu Boșcaiu. Realizator: prof. univ. dr. Constantin Mecu.

Vineri, 15 martie orele 18,00: **Dicționar economic.** Impozitul pe venitul global (2). Invitat: prof. univ. dr. Marin Dumitru. Realizator: lect. univ. dr. Eugen Ghiorghită.

Pentru următoarele emisiuni ale Departamentului economic, așteptăm propunerile și sugestiile dv. la telefon 334.99.93 fax. 334.49.50. Scrieți-ne pe adresa: Televiziunea *România de Mâine*, Departamentul economic – Șos. Berceni nr. 24, sector 4, București.

Engleza nu este o limbă grea, dar ea va deveni și mai ușoară

dacă veți urmări

Not yet but soon

Cursul de limba engleză pentru începători – și nu numai – prezentat de asistentul universitar Doru Enache, pe postul nostru de televiziune.

Abordând o formulă inedită, aceea a asociațiilor, aceste lecții de limba engleză vă vor purta pas cu pas, din aproape în aproape, pe drumul învățării acestei frumoase (și foarte utile astăzi) limbi.

Explicațiile amănunțite ale tuturor problemelor întâlnite (fonetica, vocabular, morfologie, sintaxă), cu un accent deosebit pe înțelegerea pronunției corecte a cuvintelor, vă vor duce spre asimilarea și stăpânirea unei limbi de largă circulație.

Vă veți întâlni pe parcursul lecțiilor cu mari actori americani în secvențe din filme celebre, cu cântăreți preferați și cu îndrăgite personaje de desen animat.

În fiecare LUNI la ora 19,30 și în reluare SÂMBĂTĂ la ora 11,00

Opinia națională

Telefoane: 410.39.11 și 410.39.13, interioare: 117, 122 Fax: 411.33.84

REVISTA *OPINIA NAȚIONALĂ* ESTE EDITATĂ DE FUNDATIA ROMÂNIA DE MÂINE.
Instituție social - umanistă de cultură, știință și învățământ
Revista se poate procura prin abonament de la toate oficiile poștale din țară. În Catalogul RODIPET, revista se regăsește la poziția 2.256.
Solicitări de abonamente se pot adresa redacției, cu plata prin mandat poștal sau dispoziție de plată pe adresa: *Opinia națională*, Splaiul Independenței nr. 313, Sectorul 6, București, Cont 2511.1-23.1/rol-B.C.R. – Sucursala Unirea.
ISSN 1221-4019
Machetarea computerizată și tiparul executate de LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE ȘI TIPOGRAFIA FUNDATIEI ROMÂNIA DE MÂINE
Publicația *OPINIA NAȚIONALĂ* este înregistrată la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci la nr. 24.000/7.090.672 din 3 septembrie 1997.

MUZEUL SATULUI

Un incendiu care a solidarizat conștiința națională

Recentul incendiu devastator de la Muzeul Satului din București a resuscitat întreaga problematică a patrimoniului cultural românesc, vitregit deopotrivă legislativ, financiar și organizatoric, în ciuda frecvențelor semnale de alarmă trase de forurile interne și de cele internaționale. Întreaga opinie publică a văzut, cu groază, cum focul declanșat la Muzeul Satului – a căta oară în ultimii zece ani? – a anihilat rapid 17 case de o mare valoare etnografică și alte dependențe cu numeroase piese culturale unicate, dar lipsite de apărare împotriva incendiilor și – vai! – fără puțința de a fi integral refăcute, pentru că lipsesc nu numai mijloacele financiare, ci și unii dintre meșterii populari specifici „zonelor” sinistrate, singurii autorizați, prin puterea tradiției, să intervină aici.

Incendiul a creat panică, pagube incommensurabile și a cutremurat sufletul celor pentru care spiritualitatea românească nu poate fi înțeleasă, necum dezvoltată în noul mileniu fără conștiința rădăcinilor ei ancestrale în puterea de credință, de creație și de sacrificiu a țărânului român. Așa se și explică faptul că, aparent paradoxal, tocmai un asemenea incendiu a solidarizat conștiința națională și i-a conferit acea exemplară hotărâre de rezistență, de împotrivire la rău și de însumare a eforturilor în numele salvării unui simbol național. Pentru că, preț de câteva zile cu o asemenea intensitate, Muzeul Satului din București a fost resimțit drept unul dintre marile noastre simboluri naționale. Și așa va rămâne, sperăm, în viitor.

Consiliul Național al Bisericii Ortodoxe, în frunte cu Patriarhul Teoctist, Ministerul Culturii și Cultelor, numeroase instituții de învățământ preuniversitar și superior, teatre, firme comerciale de stat și particulare, până la nenumărații cetățeni de rând, de la elevi la pensionari, s-au regăsit în hotărârea nezdrunțată de a reface Muzeul Satului. A rămas ca o efigie istorică imaginea celui bătrân care dorea ca din modesta lui donație bănească de pensionar să poată reface „măcar o șindrilă” pe acoperișul caselor mistuite de foc.

Dar hotărâtoare nu este doar combaterea, ci PREÎNȚĂMPINAREA unor asemenea dezastre. Iar la acest capitol al profilaxiei sunt foarte multe de făcut și, mai ales, de îndreptat. Legislația românească în acest domeniu a fost spartă prin acea hotărâre neghioabă care a dus, în urmă cu aproape 13 ani, la deschiderea granițelor pentru sustragerea și înstrăinarea unei bune părți din patrimoniul cultural românesc. Și așa a rămas până astăzi și tocmai la adăpostul erorilor de acest gen continuă să se risipească patrimoniul cultural național.

Recentul Raport al Poliției pe anul 2001 a fost primit cu și mai mare îngrijorare decât cele din anii precedenți, tocmai pentru faptul că el concretizează „amplarea fără precedent a fenomenului infracțional în domeniul patrimoniului cultural, profesionalizarea autorilor de astfel de infracțiuni și a traficantilor, constituirea lor în rețele organizate care, în multe cazuri, acționează la comanda unor colecționari români sau străini”. Cu alte cuvinte, obiectele de patrimoniu cultural românesc se fură pe rupte, se fură în stil mafiot, astfel încât la prețul pierderilor rezultate din valorile înstrăinate, adesea peste graniță, se adaugă distrugerile incommensurabile care premere aceste sustrageri. De la cele 19 infracțiuni „rezolvate” de poliție în anul 2000 s-a ajuns la 257 cauze „rezolvate” în anul 2001, dar au rămas „în lucru” un număr de alte 454 cauze la sfârșitul anului 2001. Se fură tablouri celebre din muzee și din colecții particulare, se fură odoare de aur și argint, precum și icoane și alte obiecte de cult din biserici, se fură monede antice, piese străvechi de ceramică și se distrug, până la dispariție, prin săpături neautorizate, șantiere arheologice de o valoare inestimabilă în Europa și în lume. Poliția de Frontieră a raportat pentru anul 2001 descoperirea unui număr de peste 2000 obiecte de patrimoniu care urmau să fie scoase ilegal din țară.

În plus, condițiile climatice și geologice din România sunt de așa natură încât, dintre cele 20.615 monumente înscrise în Lista Monumentelor Istorice, peste 25 la sută dintre ele necesită lucrări de INTERVENȚIE URGENTĂ, sub aspectul conservării, protecției și consolidării. Concomitent cu toate aceste distrugeri, s-a amplificat, fără precedent, numărul falsurilor de pe piața obiectelor de artă și aceasta cu complicitatea unor experți. De altminteri, foarte îngrijorător este tocmai faptul că toate aceste distrugeri nerecuperabile sunt produse de către sau cu concursul unor persoane specializate, de la restauratori și comercianți ai bunurilor de patrimoniu la căutători de comori, înzestrați cu mijloace foarte performante (și foarte distrugătoare) de detecție a metalelor.

Tocmai de aceea impresionează profund solidaritatea celor care au sărit în apărarea Muzeului Satului. Ei ne reamintesc un adevăr aproape uitat: marile legi, marile hotărâri și marile elanuri sunt cele care vin de jos în sus pentru că, chiar dacă nu întind ramuri atotcuprinzătoare, în schimb prind rădăcini adânci care rezistă tuturor furtunilor. Să le urmărim exemplul întru conservarea tuturor simbolurilor noastre naționale !

Mihai IORDĂNESCU

Din Apelul adresat Parlamentului României

de participanții la Colocviul „Protejarea patrimoniului cultural național”, organizat de Academia de Cultură Națională *Dimitrie Gusti* din cadrul *Fundației România de Măine*:

... relevând rolul instituțiilor statului, al școlii, bisericii și al familiei în educarea tinerei generații, în scopul cunoașterii și prețuirii moștenirii culturale, spre a o transmite întreagă și îmbogățită urmașilor; constatând că toate statele Europei, pe baza documentelor internaționale, au adoptat severe măsuri legislative, administrative, logistice, de inventariere și protejare a principalelor valori mobile și imobile de patrimoniu material și spiritual al națiunilor, determinând o solidă atitudine civică față de simbolurile și modelele culturale de identitate națională;

îngrijorați de recrudescența și gravitatea agresiunilor ideologice, morale și fizice la adresa valorilor naționale, precum și a fenomenelor de distrugere și înstrăinare ilegală a bunurilor de patrimoniu; ... adresăm un **APEL Parlamentului României** pentru:

1. Discutarea și aprobarea, în regim de urgență, a **Legii protecției patrimoniului național** și a **Legii Arhivelor**, care să prevadă, mai cu seamă, locul, rolul și obligațiile instituțiilor, specialiștilor și cetățenilor, instrumentele și măsurile de evaluare și protecție a moștenirii noastre culturale.
2. Constituirea, sub egida Parlamentului, a unui **Consiliu** privind protecția patrimoniului național ...

28 noiembrie 1995

